

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARININ ÜRETİCİ
MEMNUNİYETİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: AMASYA İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SEFA KILIÇ

Danışman: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

TOKAT- 2023

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Üretici Memnuniyeti Açısından İncelenmesi: Amasya İli Örneği” adlı Yüksek Lisans tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

3 Temmuz 2023

Sefa KILIÇ

JÜRİ KABUL VE ONAY

Sefa KILIÇ tarafından hazırlanan “**Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Üretici Memnuniyeti Açısından İncelenmesi: Amasya İli Örneği**” adlı tez çalışmasının savunma sınavı **3 Temmuz 2023** tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen Jüri tarafından Oy Birliği ile Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim dalı’ nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzası

Üye (Başkan)

Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

.....

Üye

Doç.Dr. Bilge GÖZENER
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi

.....

Üye

Doç.Dr. Hasan Gökhan DOĞAN
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi

.....

ONAY

---/---/2023

Doç. Dr. Yusuf TEMÜR
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Araştırma süresince çalışmaya yön veren, her aşamada bana doğru yolu gösteren, çalışmanın sonuçlanmasını sağlayan, yardımlarını ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN'a çok teşekkür ederim.

Tez çalışmama katkılarından dolayı arkadaşım Feyyaz İbrahim ÖZARSLAN'a teşekkür ederim.

Tez çalışması boyunca yardım ve desteği için sevgili eşim Tuğba KILIÇ'a, sevgisini her zaman yanımda hissettiğim, moral kaynağım canım çocuklarım Yiğit Efe KILIÇ ve Fatih Kerem KILIÇ'a, her zorlukta yanımda olan, varlıkları ile huzur bulduğum babam Osman KILIÇ, annem Emine KILIÇ ve kardeşim Merve KILIÇ ATASOY'a sonsuz minnet ve sevgilerimle.

SEFA KILIÇ

3 Temmuz 2023

ÖZET

ARAZİ TOPLULAŞTIRMA ÇALIŞMALARININ ÜRETİCİ MEMNUNİYETİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: AMASYA İLİ ÖRNEĞİ

Sefa KILIÇ

Yüksek Lisans, Tarım Ekonomisi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

Temmuz 2023, xi + 97 Sayfa

Tarım arazilerinin parçalanması neticesinde tarımsal üretimde verimlilik ve karlılık giderek azalmaktadır. Arazi toplulaştırması ile yol, sulama vb. tarımsal altyapı sorunları çözülerek dağınık ve parçalı tarım arazilerinin verimliliği artırılmaktadır. Bu çalışmada, Amasya ilinde uygulanan arazi toplulaştırması çalışmalarının üretici memnuniyeti açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın ana materyalini Amasya İlinde arazi toplulaştırması uygulanan 172 tarım işletmesinden anket yöntemi ile elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Araştırma bulgularına göre; arazi toplulaştırması öncesi ortalama parsel sayısı 10.30 iken sonrasında 7.75 olmuştur. Üreticilerin %70.93'ü toplulaştırma sonrası arazisine daha kısa sürede ulaştığını ve %41.28'i gelirinin arttığını belirtmiştir. Üreticilerin %79.07'si arazi toplulaştırmasını tavsiye etmektedir. Arazi toplulaştırması projeleriyle sulama projelerinin beraber yapılma durumu arttıkça üreticilerin memnuniyet oranı yükselmektedir. Araştırmada üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi ile arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılması, toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı, toplulaştırmayı tavsiye etme durumu, toplulaştırmadan sonra toplulaştırma çalışmaları hakkında fikrin değişme durumu, parsel sayısındaki değişme ve arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma faktörleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumu ile eğitim durumu arasında da istatistiksel bir ilişki vardır. Üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrasındaki durumu arasında önemli bir ilişki bulunmuştur. Toplulaştırma kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin dikkate alınma durumu arasında anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Arazi Toplulaştırması projelerinde üreticilerin eğitim ve yayım çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Toplulaştırmanın önemi, üreticilere ne gibi katkı sağlayacağı, zorunluluğu bu eğitimlerde anlatılmalıdır. Arazi toplulaştırması çalışmalarında görevli tüm kurumların koordine içinde çalışmalıdır. Tarım arazilerinin miras, kamulaştırma vb. sebeplerle parçalanmasını önleyecek gerekli tedbirler yetkili makamlarca alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Arazi Toplulaştırma, Tarla İçi Geliştirme, Üretici Memnuniyeti, Amasya

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF LAND CONSOLIDATION ACTIVITIES IN TERMS OF PRODUCER SATISFACTION: AMASYA PROVINCE EXAMPLE

Sefa KILIÇ

Master's Thesis, Department Of Agricultural Economics

Advisor: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

Jul 2023, xi + 97 Pages

Productivity and profitability in agricultural production decrease gradually due to the fragmentation of agricultural lands. The productivity of dispersed and fragmented agricultural lands is increased after land consolidation by solving agricultural infrastructure problems, such as irrigation and accessibility to lands. In this study, it is aimed to examine the land consolidation practices implemented in Amasya in terms of producer satisfaction. The main material of the study consists of the primary data obtained by means of the survey method from 172 agricultural enterprises where land consolidation was implemented in Amasya. According to research finding; before land consolidation average number of parcels was 10.30 while after this it became 7.75. 70.93% of the producers stated that they reached their land in a shorter time after consolidation and 41.28% stated that their income increased. 79.07% of the producers recommends land consolidation. The more land consolidation and irrigation projects are implemented in unison, the more the producer satisfaction rate increases. In the research, a significant relationship was found between the level of satisfaction of producers from land consolidation and the factors of having heard of the concept of land consolidation before; and performing land consolidation and irrigation together; and perspective on consolidation before performing it; and state of recommending consolidation; and change of opinion about consolidation works after consolidation; and change in the number of parcels. In addition, there is a statistical relationship between the state of having heard about the concept of land consolidation before and the level of education. It has been found that there is a significant relationship between the situation of the producers renting a land or sharing a land before the consolidation and after the consolidation. A significant relationship was found between the status of objecting to the new parcel plans suspended within the scope of consolidation and the status of taking into account the demands of the producers. In the projects of land consolidation the training and extension activities of the producers should be emphasized. The importance of consolidation, how it will contribute to the producers and its necessity should be explained in these trainings. All institutions involved in land consolidation studies should work in coordination. Necessary measures should be taken by authorities to prevent land fragmentation caused by inheritance, expropriation or for some other reasons.

Keywords: Land Consolidation, On-Farm Development, Producer Satisfaction, Amasya

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME	i
JÜRİ KABUL VE ONAY.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ÇİZELGELER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR ve SİMGELER.....	xi
1. GİRİŞ	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	3
3. KAYNAK ÖZETLERİ.....	7
4. MATERYAL ve YÖNTEM	10
4.1. Materyal.....	10
4.2. Yöntem	10
4.2.1 Çalışma sahasında anketin uygulanması.....	11
4.2.2 Elde edilen verilerin dökümü ve analizi için kullanılan yöntem	12
5. ARAŞTIRMA BULGULARI.....	13
5.1. Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Durumu	13
5.2. Arazi Toplulaştırması İle İlgili Genel Bilgiler.....	14
5.2.1. Arazi Toplulaştırma Projesi Öncesinde Üreticilerin Bilgi Durumu	17
5.2.2. Arazi Toplulaştırma Projesi Sonrasında Üreticilerin Genel Düşünceleri	28
5.2.3. Arazi Toplulaştırma Projesi Kapsamındaki Çalışmalarda Üreticilerin Düşünceleri	31
5.3. Üreticilerin Sulama Projeleri ile Arazi Toplulaştırmasının Birlikte Yapılması İle İlgili Düşünceleri.....	45
5.4. Arazi Toplulaştırma Projesinin Üreticiler Açısından Faydaları ve Zararları.	50
5.5. Arazi Toplulaştırma Sonrasında Yaşanılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	54
5.6. Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Bazı Kavramlar Arasındaki İstatistiksel İlişkiler	59
6. SONUÇ ve ÖNERİLER	81
7. KAYNAKÇA.....	85
8. EKLER	89

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge No:	Sayfa
Çizelge 2. 1. Türkiye'de yıllara göre arazi toplulaştırma hizmetleri.....	3
Çizelge 2. 2. Türkiye'de işletme büyüklüğüne göre işletme başına düşen tarım arazisi parça sayısı ve tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü	4
Çizelge 2. 3. Amasya ili Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) parsel büyüklükleri	5
Çizelge 2. 4. Türkiye'de illere göre arazi toplulaştırma hizmetleri	6
Çizelge 4. 1. Anket yapılan köy sayısı ve çiftçi sayıları	11
Çizelge 5. 1. Araştırmaya katılan üreticilerin eğitim durumu	13
Çizelge 5. 2. Araştırmaya katılan üreticilerin medeni durumu	13
Çizelge 5. 3. Araştırmaya katılan üreticilerin meslek durumu	14
Çizelge 5. 4. Arazinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu.....	14
Çizelge 5. 5. Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında kiraya verilme durumu	15
Çizelge 5. 6. Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında başkasından kiraya veya ortağa tutma durumu	16
Çizelge 5. 7. Arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında arazileri sulama yöntemleri	16
Çizelge 5. 8. Toplulaştırma projesi öncesinde arazi toplulaştırma kavramını duyma durumu	17
Çizelge 5. 9. Toplulaştırma projesi öncesinde bilgilendirme toplantısı yapılma durumu.....	18
Çizelge 5. 10. Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu	19
Çizelge 5. 11. Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarının yeterlilik durumu.....	20
Çizelge 5. 12. Bilgilendirme toplantılarının yeterli olmama nedenleri	21
Çizelge 5. 13. Toplulaştırma projesi öncesinde başka bir kaynaktan bilgi edinme durumu	22
Çizelge 5. 14. Bilgi edinilen kaynaklar.....	22
Çizelge 5.15. Arazi toplulaştırması çalışmalarından önce köyde tarımsal sulama ağı olma durumu	23
Çizelge 5.16. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı düşünce durumu	24
Çizelge 5.17. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumlu bakma nedenleri	25
Çizelge 5.18. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumsuz bakma nedenleri	27
Çizelge 5.19. Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu	29
Çizelge 5.20. Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştirme durumu	30
Çizelge 5.21. Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştirme nedenleri.....	31
Çizelge 5.22. Toplulaştırma kapsamında arazide oluşan değişiklikler.....	32
Çizelge 5.23. Toplulaştırma projesi uygulanırken üreticilerin isteklerinin dikkate alınma durumu	32

Çizelge 5.24. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu	33
Çizelge 5.25. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme nedenleri.....	33
Çizelge 5.26. İtiraz sonucunda sorunun giderilme durumu	34
Çizelge 5.27. Arazi toplulaştırmasında askı ve itiraz kabul süresini bilme durumu	35
Çizelge 5.28. Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından toprak analizi yapılarak arazi derecelendirmesi yapılma durumu	35
Çizelge 5.29. Toplulaştırma sonrası yeni parselin eski parseli göre daha verimli olma durumu	36
Çizelge 5.30. Arazi toplulaştırma çalışmaları sürecinde tarımsal üretim kaybının olma durumu	36
Çizelge 5.31. Arazi toplulaştırma aşamasında uğranılan üretim zararının karşılanma durumu	37
Çizelge 5.32. Arazi toplulaştırması kapsamında haberdar olunan konular	37
Çizelge 5.33. Toplulaştırma sonrası arazilere daha kısa sürede ulaşabilme durumu.....	38
Çizelge 5.34. Toplulaştırma ile sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu38	
Çizelge 5.35. Toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünme durumu.....	39
Çizelge 5.36. Toplulaştırma ile üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu.....	40
Çizelge 5.37. Toplulaştırma ile yeni parsellerin adil dağılım durumu	40
Çizelge 5.38. Toplulaştırma projesi sonrasında arazi değerinin artışı	41
Çizelge 5.39. Toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı bulma durumu	41
Çizelge 5.40. Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün deseninin değişme durumu	42
Çizelge 5.41. Toplulaştırma sonrası üreticilerin refah seviyesinin artma durumu	42
Çizelge 5.42. Toplulaştırma sonrasında sürüm ve hasatta tasarruf sağlama durumu	43
Çizelge 5.43. Toplulaştırma sonrası üretim faktörlerinden en etkin biçimde faydalanma durumu	43
Çizelge 5.44. Toplulaştırma sonrasında verimsiz ve atıl tarım arazilerinin tarıma elverişli hale gelme durumu	44
Çizelge 5.45. Toplulaştırma ile yol geçit hakkı sorunlarının giderilme durumu.....	44
Çizelge 5.46. Toplulaştırma ile arazi sınır anlaşmazlıkları ortadan kalkma durumu	45
Çizelge 5.47. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru bulma durumu	45
Çizelge 5.48. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projelerinin beraber yapılma durumu	46
Çizelge 5.49. Arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında şebekeden doğrudan su alabilme durumu	46
Çizelge 5.50. Arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu47	
Çizelge 5.51. Arazi toplulaştırması sonrasında suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağlama durumu.....	48
Çizelge 5.52. Arazi toplulaştırması ile su tartışmaları-kavgalarının azalma durumu.....	48
Çizelge 5.53. Arazi toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağlama durumu	49
Çizelge 5.54. Arazi toplulaştırması ile sulama yönteminde farklılık durumu	49
Çizelge 5.55. Sulama birliğinin faaliyet ve çalışmalarından memnun olma durumu	50
Çizelge 5.56. Sulama birliğinin hizmetleri karşılayabilme durumu	50
Çizelge 5.57. Toplulaştırmanın ekonomik yönden faydaları.....	51
Çizelge 5.58. Toplulaştırmanın ekonomik yönden zararları.....	52

Çizelge 5.59. Toplulaştırmanın sosyal yönden faydaları.....	53
Çizelge 5.60. Toplulaştırmanın sosyal yönden zararları.....	54
Çizelge 5.61. Arazi toplulaştırması sonrası yaşanan sorunlar	55
Çizelge 5.62. Arazi toplulaştırmasında yaşanan sorunlara çözüm önerileri.....	57
Çizelge 5.63. Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi	58
Çizelge 5.64. Arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu	58
Çizelge 5.65. Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	60
Çizelge 5.66. Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	61
Çizelge 5.67. Arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	62
Çizelge 5.68. Arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	63
Çizelge 5.69. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu64	
Çizelge 5. 70. Üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	65
Çizelge 5.71. Üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	66
Çizelge 5.72. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	67
Çizelge 5.73. Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	68
Çizelge 5.74. Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	69
Çizelge 5.75. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	70
Çizelge 5.76. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	71
Çizelge 5.77. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	72
Çizelge 5.78. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	73
Çizelge 5.79. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	74
Çizelge 5.80. Üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	75
Çizelge 5.81. Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	76

Çizelge 5.82. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	77
Çizelge 5. 83. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu	78
Çizelge 5. 84. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu.....	79

KISALTMALAR ve SİMGELER

Simgeler	Açıklama
%	: Yüzde
da	: Dekar
ha	: Hektar

Kısaltmalar	Açıklama
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
ÇKS	: Çiftçi Kayıt Sistemi
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemi

1. GİRİŞ

Türkiye’de tarım geçmişten günümüze sosyo-ekonomik kalkınmada çok önemli yer tutmaktadır. Tarımsal üretimin sürekliliğin sağlanabilmesi için tarım işletmelerinin optimum işletme büyüklüğünde olmaları gerekmektedir. Sektörün devlet tarafından desteklenmesi sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemlidir.

Arazi parçalanması, bir işletmenin sahip olduğu toprağın birbirinden ayrı ve çok sayıda parçalara ayrılarak, arazi genişliğinin küçülmesi olarak tanımlanır (Ekinci ve Sayılı, 2010).

Tarım arazilerinin parçalanması sonucunda tarımsal üretimde verimlilik giderek azalmaktadır. Arazi toplulaştırması ile dağınık ve parçalı tarım arazilerinin verimliliği artırılarak tarımsal üretimde daha verimli hale getirilmektedir.

Arazi parçalılığı, tarımsal üretimde düşük karlılığı etkileyen en önemli faktörlerden biridir (Gonzalez ve ark., 2007; Manjunatha ve ark., 2013; Deininger ve ark., 2014; Latruffe ve Piet, 2014).

Artan dünya nüfusun ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına sınırlı miktardaki tarım arazilerinin daha etkin şekilde kullanılabilmesi için birtakım önlemler alınması gerekir. Arazi toplulaştırması da bu önlemlerden bir tanesidir. Ayrıca arazi toplulaştırması sayesinde parçalanmış, şekilsiz tarım arazileri tarımsal mekanizasyona uygun şekle getirilir. Böylece toplulaştırma sonrası parsellere ulaşım ve şekilsiz parselleri işlerken harcanandan daha az yakıt harcanacak buna bağlı olarak karbon salınımı azaltılarak doğaya daha az zarar verilecektir (Polat ve Manavbaşı, 2012).

Ekonomik koşullar, miras kanunu, ticari yapılar vb. nedenlerde tarım arazileri bölünmüş ve parçalanmıştır. Bu durum ortalama işletme büyüklüğünü azaltmakta ve tarımsal verimliliği olumsuz etkilemektedir. Kırsal kalkınma hedefleri için arazi toplulaştırmaları önem teşkil etmektedir.

Amasya İli’nde çevre illere göre arazi toplulaştırma çalışmalarının önemli yol aldığı görülmektedir. Arazi toplulaştırması Amasya İli’nde gerçekleştirilen tarımsal faaliyetler sırasında teknolojik olarak gelişmiş tarım alet ve makinelerinin etkin bir şekilde kullanılabilmesine, verimli su kullanımına ve ulaşım giderlerinin azaltılmasına olanak

sağlayarak Amasya il tarımının verimli ve sürdürülebilir olması açısından çok önemlidir. Bu çalışmanın amacı; Amasya ilinde arazi toplulaştırma çalışmaları yapılan köylerde üreticilerin bilinç, memnuniyet seviyelerinin belirlenmesi, toplulaştırma çalışmalarına bakış açılarının belirlenmesi ve toplulaştırma esnasında yaşanan sorunların belirlenmesidir. Bu çalışmadan elde edilen verilerin ileride yapılacak toplulaştırma projelerine ışık tutması hedeflenmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Türkiye’de ilk defa arazi toplulaştırılması 1961 yılında Mülga Topraksu Genel Müdürlüğü tarafından 7457 sayılı kanunun ve Eski Medeni Kanunun ilgili maddelerine dayanarak yapılmıştır. İlk yapılan toplulaştırma çalışmaları; 7457 sayılı kanunun 2. Maddesinin (j) bendi ile Medeni Kanun’un 678. maddesine dayanarak Konya ili Çumra ilçesi Karkın köyünde yapılmıştır (Anonim, 2023).

Türkiye de arazi toplulaştırması çalışmalarına elverişli yaklaşık 14 000 000 ha. arazi vardır (Anonim, 2020). Türkiye’de yıllara göre arazi toplulaştırma hizmetleri Çizelge 2.1’de verilmiştir.

Çizelge 2. 1. Türkiye’de yıllara göre arazi toplulaştırma hizmetleri

Yıl	Toplulaştırılan Alan (ha)
1961-2002	450 000
2003-2007	132 000
2008	25 500
2009	39 965
2010	47 668
2011	57 970
2012	14 341
2013	306 120
2014	171 091
2015	454 367
2016	453 895
2017	951 104
2018	496 000
2019	619 000
2020	544 832
2021	1 258 117
Toplam	6 021 970

Kaynak: Anonim, 2023.

Çizelge 2.1’de görüleceği üzere 2021 yılı itibariyle Türkiye’de 6 021 970 ha. alanda arazi toplulaştırma tescil çalışmaları sonuçlandırılmıştır.

Türkiye’de tarım sektörünün yapısal sorunlarının başında işletme ölçeğinin küçük, tarım arazilerinin parçalı çok hisseli olması gelmektedir (Küsek ve Ark., 2015).

Türkiye’de tarımsal işletme büyüklüğüne göre işletme başına düşen tarım arazisi parça sayısı ve tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü Çizelge 2.2’de verilmiştir.

Çizelge 2. 2. Türkiye’de işletme büyüklüğüne göre işletme başına düşen tarım arazisi parça sayısı ve tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü

İşletme büyüklüğü (dekar)	İşletme başına düşen tarım arazisi parça sayısı	Tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü (dekar)
Toplam	5.9	12.9
0-5	1.5	1.6
5 – 9	2.4	2.7
10 – 19	3.4	3.8
20 – 49	4.7	6.4
50 – 99	6.9	9.4
100 – 199	10.1	12.9
200 – 499	13.7	20.6
500 – 999	21.1	30.3
1 000+	36.9	60.3

Kaynak: TÜİK, 2016. Tarımsal İşletme Yapı Araştırması

Amasya ili Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) parsel büyüklükleri Çizelge 2.3’de verilmiştir.

Çizelge 2. 3. Amasya ili Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) parsel büyüklükleri

Dekar Aralıkları	Toplam Parsel Adeti	Toplam Parsel Alan (da)	Tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü
0-5 da	212 379	444 503	2.1
5-10 da	65 206	461 967	7.1
10-25 da	41 568	624 470	15.0
25-50 da	7 783	262 452	33.7
50-100 da	1 790	120 267	67.2
100-500 da	534	100 206	187.7
+500 da	135	398 743	2 953.7
Toplam	329 395	2 412 608	7.3

Kaynak: TOB, 2021. Amasya Tarım ve Orman İl Müdürlüğü CBS Verileri

Türkiye’de tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü 12.9 dekardır. Amasya ilinde ise tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü 7.3 dekardır. Amasya ilinde tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Arazi toplulaştırma çalışmaları sonucunda tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü artmaktadır. Tarım arazisi ortalama parça büyüklüğü yükseldikçe tarımsal üretimde kazanç ve verim artacak, zaman kaybı azalacaktır. Arazi toplulaştırma çalışmaları bu yönüyle çok önemlidir.

Türkiye’de illere göre arazi toplulaştırma hizmetleri Çizelge 2.4’de verilmiştir.

Çizelge 2. 4. Türkiye’de illere göre arazi toplulaştırma hizmetleri

İl	Toplulaştırılan alan (ha)							
	1961-2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Toplam Alan
Amasya	10 502	-	33 312	10.000	10 008	10 381	-	74 203
Tokat	10 991	-	-	-	1 378	7 457	12 924	32 750
Çorum		-	-	-	-	2 448	26 412	28 860
Sivas	4 500	-	-	-	26 410	10 028	27 077	68 015
Yozgat	2 210	5 355	4 000	4 618	27 253	727	64 392	108 555
Türkiye	1 699 022	453 895	951 104	496 000	619 000	544 832	1 258 117	6 021 970

Kaynak: DSİ. 2023.

Amasya ilinde toplam tarım alanı 244 114 ha, Yozgat ilinde toplam tarım 611 258 ha ve Sivas ilinde toplam tarım alanı 805 915 ha’ dır (TUİK, 2022).

2023 yılı DSİ. verilerine göre Amasya ilinde 74 203 ha, Yozgat ilinde 108 555 ha ve Sivas ilinde 68 015 ha alandan arazi toplulaştırması geçmiştir. Bu veriler ışığında ildeki toplam tarım arazilerinin toplulaştırma oranına bakıldığında; Amasya ilinin %30.40’ı, Yozgat ilinin %17.76’sı ve Sivas ilinin ise %8.44’ü arazi toplulaştırmasından geçmiştir.

Amasya ili toplulaştırma konusunda yıllar itibariyle çevre illere göre önemli yol katetmiştir. Amasya ilinde 74 203 ha alan toplulaştırma çalışmasından geçerken Tokat ilinde 32 750 ha, Çorum ilinde ise 28 860 ha alanda toplulaştırma çalışmaları tamamlanmıştır.

Amasya ilinde 3 ilçede 25 köyde arazi toplulaştırma çalışmaları tamamlanmıştır. Yine Amasya ilinde 2 ilçede 55 köyde arazi toplulaştırma çalışmaları devam etmektedir (DSİ, 2021).

3. KAYNAK ÖZETLERİ

Altıntaş (2006), “Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında toplulaştırma sonrasında parsellerin bir araya toplanması ve yol mesafelerinin kısılması sonucunda işletme başına gereksinim duyulan makine isgücü miktarında azalma olduğunu belirtmiştir.

Boyraz ve Üstündağ (2008), “Kırsal Alanlarda Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Önemi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırması uygulamalarının kırsal alanlarda tarımsal üretim artışına neden olarak kırsal yerleşmeleri cazibe merkezleri haline getireceğinden dolayı Türkiye’de yaşanan köyden kente yoğun olan göç olayına karşı arazi toplulaştırmasının önemli bir çözüm önerisi olarak düşünüldüğünü belirtmiştir.

Eser ve Uçan (2012), “Arazi Toplulaştırılması Etkinliğinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırılması ile sulama oranının arttığını, bütün arazilere ulaşım imkanı sağlandığını, parsel şekilleri tarıma elverişli hale getirilerek parsel içi makine ve insan iş veriminde ciddi artışların sağlandığını ortaya koymuştur.

Kır (2012), “Sinop Boyabat Cemalettin Köyü Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Alt Yapı Hizmetleri Yönünden Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında toplulaştırmadan önce tarıma elverişli, yolu olmayan parsellere ulaşımı sağlamak amacıyla diğer parsellerin yol olarak kullanılması çiftçiler arasında huzursuzluğa neden olduğunu, toplulaştırmadan sonra tüm parsellerin yolu olduğundan bu tür huzursuzlukların ortadan kalkacağını bildirmiştir. Toplulaştırma öncesi toplam 2 373 parselin 1 306’sına birinci dereceden ulaşım sağlanmıyorken, toplulaştırma sonrası oluşan 545 parselin tamamına birinci dereceden ulaşım sağlanır hale çıktığını belirtmiştir.

Yoğunlu (2013), “Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri” isimli çalışmasında kırsal alanlarda tarım işletme sayısını düşürüp, tarım arazilerinin su ve ulaşım imkanlarını sağlayan toplulaştırma, kırsal kalkınmanın önemli bir ayağı olduğunu bildirmiştir. Arazi toplulaştırma faaliyetine yalnızca arazilerin birleştirilmesi olarak bakılmama gerektiği, bu faaliyetin önemli bir sosyal proje olduğunu vurgulamıştır.

Eminoğlu ve Çakmak (2013), “Burdur-Kemer-Elmacık Köyü Arazi Toplulaştırma Etkinliğinin Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında toplulaştırmadan önce üreticilerce yalnızca buğday yetiştirilirken; toplulaştırmadan sonra şeker pancarı, haşhaş, fasulye, domates, kavun, elma vb. bitkiler yetiştirilmeye başlandığını, çiftçilerin %80’inin su dağıtımını güvenilir bulduğunu ve suyu belirtilen zamanda aldıklarını belirtmiştir. Ulaşım sisteminden yararlanan parsel sayısının ise %13’den %100’e toplulaştırma sayesinde yükseldiğini belirtmiştir.

Küsek (2014), “Türkiye’de Arazi Toplulaştırmasının Yasal Durumu ve Tarihsel Gelişimi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırma projelerinin hayata geçirilmesinde katılımcılıkla çok daha hızlı ve doğru planlama ve uygulamayı sağladığını belirtmiştir. Bu nedenle, algıya yönelik çalışmaların artırılması toplulaştırma ve yeni miras yasasının tanıtımına yönelik reklam, broşür, tv vb. çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Bilgin (2014), “Trakya Bölgesindeki Uygulanan Arazi Toplulaştırmasının Çiftçiler Üzerindeki Etkinliğinin İrdelenmesi” isimli çalışmasında çalışma alanında arazi toplulaştırması yapıldıktan sonra sulama suyunun şebekeden yeterli miktarda alınması %90.6, adil dağıtımının yapılması konusunda ise %75.5 gibi büyük oranda çiftçi memnuniyeti elde edilmiştir. İşletme ve bakım hizmetleri zamanında yapılması ise %98.1 yüksek oranda çiftçilerin memnuniyeti sağlanmış ve yeniden bir arazi toplulaştırması yapılması durumunda çiftçilerin muvafakat vereceklerini ortaya koymuştur.

Boztoprak ve arkadaşları (2015), “Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal İşletmelere Etkilerinin Araştırılması” isimli çalışmasında proje kapsamında kat edilen yol süresinde azalma olduğunu belirlemiştir. Parselasyon planı yapılırken, parsellerinin toplanması isteyen işletmelerin, birleşme tercihlerinde önceliği yerleşim yerine yakın olan ve alansal olarak büyük olan parselin olduğu yere verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Değirmenci ve arkadaşları (2017), “Arazi Toplulaştırma Öncesi Parsel Şekilleri ve Arazi Parçalanmasının Değerlendirilmesi: Niğde Misli Ovası Tırhan Köyü Örneği” isimli çalışmasında arazi parçalılığı ve parsel şekilleri dünyanın birçok yerinde sürdürülebilir tarımsal gelişmeyi engelleyen bir sorun olarak kabul edildiğini, arazi

toplulaştırmasının arazi kullanım durumunu, uygun altyapının sağlanmasını, yol ve sulama şebekesini geliştiren ve tarımsal altyapı sorunlarının çözümünde önemli rol oynayan bir çalışma olduğunu belirtmiştir.

Mesci (2018), “İsparta İlinde Arazi Toplulaştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi” isimli çalışmasında işletmecilerin miras hukukunda yeni bir düzenlemeye gidilmesine karşı bakış açıları incelendiğinde, işletmelerin %78.46’sı yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerektiğini uygun bulurken, %21.54’ü ise uygun bulmadığını bildirmişlerdir. Yine aynı çalışmada işletmecilerin %66.15’i arazi toplulaştırması ile sulama sitemlerinin birlikte yapılmasının uygun bulunduğunu bildirmiştir.

Eskici (2020), “Çorum Alaca Bolatcık Köyü Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Altyapı Hizmetlerine Etkisi” isimli çalışmasında arazilerdeki fiziki yapılar ve çiftçilerin topraklarına gönül bağı hissetmeleri, ata yadigarı olarak görmeleri ve arazilerin toplulaştırma ile başkasına verilmesine razı olmamalarına neden olduğunu, bu nedenle toplulaştırma çalışmalarından önce arazi sahiplerine çiftçi eğitim toplantıları düzenlemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Ay (2022), “Konya Karatay Yağlıbayat Mahallesi Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Altyapı Hizmetlerine Etkisi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırması uygulanmış yerlerde yapılan sulama hizmetlerinde, su uygulamasının denetlenebildiğini, israfın önlendiğini, sulama oranı ve randımanında artış sağlandığını, sulama suyunun tarlaya, en uygun zamanda ve doğru miktarlarda verilmesi ile verim oranında artış sağladığını; ayrıca ürün çeşitliliği ile daha fazla verim alındığını belirtmiştir.

Sağlam (2022), “Arazi Toplulaştırmasının Tarım Arazilerine Etkisi” isimli çalışmasında tarım arazilerinde alt yapı hizmetleri olan; sulama-drenaj, yol yapımı, elektrifikasyon vb. hizmetleri sağlayan kurumların farklı olmasının bu hizmetlerin bir bütün olarak yürütülüp hizmete sokulmasını geciktirdiğini, bunun önüne geçilmesi için kurumlar arasında eşgüdüm olması gerektiğini bildirmiştir.

4. MATERYAL ve YÖNTEM

4.1. Materyal

Çalışmanın ana materyalini Amasya ilindeki arazi toplulaştırması yapılan alanlardaki üreticiler ile yapılan anket çalışması sonucu elde edilen verileri oluşturmuştur. Araştırma Amasya İli; Göynücek, Gümüşhacıköy, Merkez ve Merzifon İlçelerinde ki köylerde yapılmıştır. Anket soruları daha önce bu konularda yapılmış çalışmalardan faydalanılarak, Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü personellerinin de görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Araştırma materyalleri; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) kayıtlarından, Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü kayıtlarından ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden yararlanılarak elde edilen ikincil verilerle de desteklenmiştir. Araştırma konusu ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalardan (Araştırmalar, Tezler, Makaleler, Kitaplar, Sektör İle İlgili Raporlar, Web Sayfaları) faydalanılmıştır.

4.2. Yöntem

Üreticilere yönelik araştırmanın örnek hacmini belirlemek için öncelikle, Amasya ilinde arazi toplulaştırmasının yapıldığı ilçeler ve köyler, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nden elde edilen verilerle belirlenmiştir. Bu ilçeler, Göynücek, Gümüşhacıköy, Merkez, Merzifon ilçelerinden oluşmaktadır.

Çalışmada örnek hacminin hesaplanmasında basit tesadüfî örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

$$n = \frac{N \cdot S^2 \cdot t^2}{(N - 1)d^2 + S^2 \cdot t^2}$$

Eşitlikte,

n = örnek hacmi

S = standart sapma

t = güven sınırı

N = örnekleme çerçevesine ait toplam birim sayısı

d = kabul edilebilir hata

Bu popülasyondan %10 hata ve %95 güven sınırlarında örnek hacmi 172 olarak belirlenmiştir.

Örnekleme çalışması, Amasya İli; Göynücek, Gümüşhacıköy, Merkez ve Merzifon İlçelerinde ki arazi toplulaştırması uygulanan 62 köydeki Çiftçi Kayıt Sistemine (ÇKS) Kayıtlı toplam işletme sayısı (3 785) ana popülasyon olarak belirlenmiştir. Buna yönteme göre örnek hacmi 172 olarak belirlenmiştir. Bu 62 köydeki toplam işletme sayısının (3 785) örneklem hacmine (172) oranlanarak köylere dağıtılmış ve ilçe bazlı yapılan anket sayıları Çizelge 4.1’de verilmiştir.

Çizelge 4. 1. Anket yapılan köy sayısı ve çiftçi sayıları

İlçe	Köy Sayısı	ÇKS’ye Kayıtlı Kişi Sayısı	Anket Yapılan Kişi Sayısı
Merkez	10	754	34
Göynücek	4	134	6
Gümüşhacıköy	10	604	29
Merzifon	38	2 293	103
Toplam	62	3 785	172

4.2.1 Çalışma sahasında anketin uygulanması

Anket formlarının doldurulması Mayıs 2021 - Şubat 2022 döneminde yapılmıştır. Tarımsal arazisinde toplulaştırma uygulanan 172 adet üreticinin her birine anket soruları sorularak durumları belirli bir sistematik içerisinde ortaya konmaya çalışılmıştır. Üreticilerin anket sorularına verdiği cevaplar genel davranışları içerisinde uygun bir şekilde değerlendirilerek en doğru veriye ulaşılması hedeflenmiştir.

4.2.2 Elde edilen verilerin dökümü ve analizi için kullanılan yöntem

Anket çalışmasından elde edilen veriler SSPS paket veri programına aktarılmış ve çapraz tablolar oluşturulmuştur. Çapraz tablolarda verilerin frekans ve yüzdelerin çizelgeleri oluşturularak değerlendirilmiştir. Çalışmada arazi toplulaştırmasıyla ilgili çeşitli veriler arasındaki ilişki Ki-kare analiz yöntemi ile test edilmiştir.

Ki-kare testi, gözlenen frekanslar(G) ile beklenen frekanslar(B) arasındaki farkın istatistik olarak anlamlı veya anlamsız olma temeline dayanır. Ki-kare testinde niteliksel olarak belirtilen veriler kullanılır ve genellikle iki bağımsız niteliksel kriteri test etmek amaçlanmaktadır. Ayrıca ölçüm ile belirtilen sürekli değişkenlerde belli bir dereceden az veya çok olarak nitelendirilerek ki-kare testi uygulaması yapılabilir. Ki-kare testi uygulamasında hipotez kurulur.

Sıfır hipotezi (H_0), iki kriterin bağımsız olduğunu,

Araştırma hipotezi (H_1) ise, iki kriterin arasında ilişki olduğunu, ifade eder (Güngör ve Bulut, 2008).

Bu araştırmada Ki-kare uygulanan bazı veriler H_0 ve H_1 hipotezi kurularak değerlendirilmiştir.

5. ARAŞTIRMA BULGULARI

5.1. Üreticilerin Sosyo-Ekonomik Durumu

Üreticilerin %93.60'ı erkek, %6.40'ı ise kadındır. Üreticilerin yaş ortalaması 51.78 dir. Ailelerdeki ortalama birey sayısı yaklaşık olarak dört kişidir. Üreticilerin aylık ortalama geliri 7 810 TL'dir. Çizelge 5.1'de üreticilerin eğitim durumu verilmiştir.

Çizelge 5. 1. Araştırmaya katılan üreticilerin eğitim durumu

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Okur-Yazar	8	4.65
İlkokul	58	33.72
Orta Okul	36	20.93
Lise	47	27.33
Üniversite	23	13.37
Toplam	172	100.00

Araştırmada üreticilerin %33.72'si ilkokul, %20.93'si ortaokul, %27.33'ü lise, % 4.65'i okuryazar ve %13.37'sinin üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Okuryazar olmayan üretici yoktur.

Çizelge 5.2'de üreticilerin medeni durumu verilmiştir.

Çizelge 5. 2. Araştırmaya katılan üreticilerin medeni durumu

Medeni Durum	Frekans	Yüzde
Evli	162	94.19
Bekar	10	5.81
Toplam	172	100.00

Araştırmaya katılan üreticilerin %94.19'u evli iken, %5.81'i bekaardır.

Çizelge 5.3'de üreticilerin meslek durumu verilmiştir.

Çizelge 5. 3. Araştırmaya katılan üreticilerin meslek durumu

Meslek	Frekans	Yüzde
Çiftçilik dışında mesleği yok	105	61.05
Emekli	34	19.77
Özel Sektör	22	12.79
Devlet Memuru	11	6.40
Toplam	172	100.00

Çiftçilik dışınma mesleği olmayanların oranı %61.05'dir. Araştırmaya katılan üreticiler içerisinde çiftçilik haricinde farklı bir meslekte çalışma oranı %38.95'dir. Bunlar; %19.77'si emekli, %12.79'u özel sektör ve %6.40'ı ise devlet memurudur.

Üreticiler ortalama 30 yıldır tarımsal faaliyetlerde uğraşmaktadır. Üreticilerin ortalama mülk arazisi 95.43 dekadır.

5.2. Arazi Toplulaştırması İle İlgili Genel Bilgiler

Arazi toplulaştırması zaman, yakıt, işgücü vb. girdilerden tasarruf sağlayarak üreticilerin parçalı ve dağınık tarımsal arazilerinde olumlu yönde katkı yapmaktadır.

Bu çalışmada yapılan; arazi toplulaştırması öncesi ortalama parsel sayısı 10.30 iken arazi toplulaştırması sonrası bu rakam 7.75 olmuştur. Arazi toplulaştırması öncesi ortalama işletme büyüklüğü 97.39 dekar iken arazi toplulaştırması sonrası bu rakam 96.25 dekar olmuştur. Çizelge 5.4'de üreticilerin arazisinin hepsinden arazi toplulaştırmasının geçme durumu verilmiştir.

Çizelge 5. 4. Arazinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu

Arazi toplulaştırması	Frekans	Yüzde
Hayır	61	35.47
Evet	111	64.53
Toplam	172	100.00

Üreticilerin %64.53'ü arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçtiğini, %35.47'si ise arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçmediğini belirtmiştir. Bu durum yapılan arazi toplulaştırma çalışması çerçeve planının daha da genişletilerek uygulanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında kiraya verilme durumu Çizelge 5.5'te verilmiştir.

Çizelge 5. 5. Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında kiraya verilme durumu

Arazi Kira Durumu	Arazi toplulaştırması öncesi kiraya verme durumu		Arazi toplulaştırması sonrası kiraya verme durumu	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet	5	2.91	7	4.07
Hayır	167	97.09	165	95.93
Toplam	172	100.00	172	100.00

Arazi toplulaştırması öncesi üreticilerin %2.91'i arazisini kiraya verirken, arazi toplulaştırması sonrasında bu oran %4.07'ye çıkmıştır. Arazi toplulaştırması sonrasında arazinin altyapı imkanları arttığı için kiralama oranını da artırmaktadır. Arazi toplulaştırması uygulaması sonrasında arazilerin kiralama usulünce değerlendirilmesinin artması ve üretimde kullanılan arazi miktarında artış meydana gelecektir.

Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında başkasından kiraya veya ortağa tutma durumu Çizelge 5.6'da verilmiştir.

Çizelge 5. 6. Tarımsal arazilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında başkasından kiraya veya ortağa tutma durumu

Arazi Kira veya Ortağa Tutma Durumu	Arazi toplulaştırması öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu		Arazi toplulaştırması sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet	106	61.63	117	68.02
Hayır	66	38.37	55	31.98
Toplam	172	100.00	172	100.00

Arazinin kullanım haklarını belli bir süreliğine, ücreti karşılığında başka bir kişiye verme durumuna kiralama, arazinin ortak işlettilirip masrafların ve karın ortak bölüşülme durumu ise ortağa tutma olarak bilinmektedir. Arazi toplulaştırması öncesi üreticilerin %61.63'ü başkasından kiraya veya ortağa arazi tutarken, arazi toplulaştırması sonrasında bu oran %68.02'ye çıkmıştır. Arazi toplulaştırması sonrasında kiralarak veya ortağa tutarak arazi kullanımı karlılığı artırdığı için arazi kiralama veya ortağa tutma talebinin de artmasına neden olmuştur.

Üreticilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında arazilerini sulama yöntemleri Çizelge 5.7'de verilmiştir.

Çizelge 5. 7. Arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında arazileri sulama yöntemleri

Sulama Yöntemi	Arazi toplulaştırması öncesi üreticilerin arazilerini sulama yöntemi		Arazi toplulaştırması sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Damlama	2	1.16	22	12.79
Salma	162	94.19	113	65.70
Yağmurlama	79	45.93	149	86.63
Karik	2	1.16	1	0.58

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Arazi toplulaştırması öncesi üreticilerin arazilerini sulama yöntemlerine bakacak olursak; %94.19'u salma sulama, %45.93'ü yağmurlama sulama, %1.16'sı damlama sulama ve %1.16'sı karık sulama yöntemidir. Arazi toplulaştırması sonrasında ise bu orana bakacak olursak %65.70'i salma sulama, %86.63'ü yağmurlama sulama, %12.79'u damlama sulama ve %0.58'i ise karık sulama yöntemini kullanmaktadır.

Yılmaz (2021), çalışmasında arazi toplulaştırması sonrası sulama yöntemi üzerinde bir değişiklik meydana gelme durumuna üreticilerin %50.67'si evet cevabını verirken, %49.33'ü hayır cevabını verdiğini tespit etmiştir.

Arazi toplulaştırması sonrasında salma sulama (vahşi sulama) oranı azalmış, bunun yerine su tasarruflu sulama sistemleri olan yağmurlama ve damlama sulama yöntemlerinde artış olduğu saptanmıştır. Arazi toplulaştırmaları projeleri genellikle sulama projeleri, arazi tesviyesi vb. tarla içi geliştirme hizmetleri ile birlikte uygulanmaktadır. Sulama projeleri sayesinde arazilere sulama sistemleri kurulmakta olup, bunun sonucunda su ve zaman tasarrufu sağlayan basınçlı sulama sistemlerine yönelim artmıştır.

5.2.1. Arazi Toplulaştırma Projesi Öncesinde Üreticilerin Bilgi Durumu

Üreticilerin arazi toplulaştırma çalışmalarından önce toplulaştırma kavramını duyup duymadıkları araştırılmış ve Çizelge 5.8'de oluşturulmuştur.

Çizelge 5. 8. Toplulaştırma projesi öncesinde arazi toplulaştırma kavramını duyma durumu

Toplulaştırma kavramını duyma durumu	Frekans	Yüzde
Daha önce hiç duymadı	18	10.47
Duydu fakat toplulaştırmanın nasıl yapıldığını bilmiyordu	74	43.02
Toplulaştırma konusunda bilgi sahibi ve daha önce uygulanan yer görmüştü	80	46.51
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde arazi toplulaştırma kavramını duyma durumu incelendiğinde; %46.51'i toplulaştırma konusunda bilgi sahibi ve daha önce uygulanan yer gördüğünü, %43.02'si toplulaştırmayı duyup nasıl yapıldığını bilmediğini belirtirken %10.47'si ise daha önce hiç duymadığını belirtmiştir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğu olan %89.53'ü toplulaştırma kavramını daha önceden duymuştur.

Karaönder (2018), "Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği" isimli çalışmasında toplulaştırma faaliyetlerinden haberdar olma durumunu incelediğinde üreticilerin %20.81'i hiç duymamıştı, %50.58'i duymuştum ancak detaylı bilgim yoktu ve %28.61'i ise toplulaştırma yapılan bazı sahaları görmüştüm cevabını belirttikleri saptanmıştır.

Kızılaslan ve Almus (2001), "Arazi Toplulaştırmasında Çiftçi Eğilimleri Tokat Zile Güzelbeyli Örneği" isimli çalışmasında üreticilerin toplulaştırma bilinç düzeyleri incelendiğinde; %0.90'ı yüksek, % 44.15'i orta, %54.95'i ise düşük olduğu tespit edilmiştir.

Genel olarak üreticilerin büyük bir çoğunluğu toplulaştırmayı duymuş olmasına rağmen toplulaştırmayı duymamış üreticilerin sayısı bu orana göre düşüktür.

Toplulaştırma projesi öncesinde üreticilere bilgilendirme toplantısı yapılma durumu Çizelge 5.9'da verilmiştir.

Çizelge 5. 9. Toplulaştırma projesi öncesinde bilgilendirme toplantısı yapılma durumu

Bilgilendirme toplantısı yapılma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	151	87.79
Hayır	3	1.74
Bilmiyorum	18	10.47
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde bilgilendirme toplantısı yapılma durumuna bakıldığında %87.79'u evet, %10.47'si bilmiyor ve %1.74'ü hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğu toplantı yapıldığından haberdardır. Bu durum

toplulaştırma toplantıları ile ilgili duyuruların etkin yapıldığını göstermektedir. Üreticilerin toplulaştırmaya ikna edilmesi konusunda da etkilidir.

Erenci (2019), “Çanakkale İli Biga İlçesinde Uygulanan Arazi Toplulaştırma Çalışmaları, Üreticilerin Bilinç ve Memnuniyet Seviyelerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırma projesi ile ilgili kurum tarafından bilgilendirme toplantısı yapılma durumu incelendiğinde %98.76’sı evet ve %1.24’ü ise hayır cevabını verdiği saptanmıştır.

Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu Çizelge 5.10’de verilmiştir.

Çizelge 5. 10. Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu

Bilgilendirme toplantılarına katılma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	125	82.78
Hayır	26	17.22
Toplam	151	100.00

Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu incelendiğinde üreticilerin %82.78’i toplantılara katılırken, %17.22’si ise toplantılara katılmamıştır. Yapılan bilgilendirme toplantılarına katılım oranının yüksek olması üreticilerin arazi toplulaştırması konusunu önemsedini göstermektedir.

Erenci (2019), “Çanakkale İli Biga İlçesinde Uygulanan Arazi Toplulaştırma Çalışmaları, Üreticilerin Bilinç ve Memnuniyet Seviyelerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında üreticilerin yapılan bilgilendirme toplantısına katılma durumları incelendiğinde %88.82’si evet ve %11.18’i ise hayır cevabını verdiği saptanmıştır.

Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarının yeterlilik durumu Çizelge 5.11’de verilmiştir.

Çizelge 5. 11. Toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarının yeterlilik durumu

Toplantıların yeterlilik durumu	Frekans	Yüzde
Evet	66	52.80
Hayır	59	47.20
Toplam	125	100.00

Toplulaştırma projesi öncesi yapılan bilgilendirme toplantılarının yeterlilik durumuna bakıldığında üreticilerin %52.80'i yapılan toplantıları yeterli bulurken, %47.20'si ise yapılan toplantıları yeterli bulmamaktadır. Bu durum toplantı hazırlıkları yapılırken üretici beklenti ve durumlarının da dikkate alınarak daha disiplinli bir hazırlık çalışması yapılması gerektiğini göstermektedir.

Karaönder (2018), "Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği" isimli çalışmada bilgilendirme toplantılarında yeterli bilgi sahibi olduğuna inanma durumu incelendiğinde üreticilerin %69.10'i yeterli düzeyde bilgi sahibi oldum, %30.90'u yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadım cevabını verdiği tespit edilmiştir.

Üreticilere yapılan bilgilendirme toplantılarının yeterli olmama nedenleri Çizelge 5.12'de verilmiştir.

Çizelge 5. 12. Bilgilendirme toplantılarının yeterli olmama nedenleri

Nedenler	Frekans	Yüzde
Toplantı için gelen yetkililerin köydeki arazilerin yapısı, verimliliği, sulanabilirliği vb. önemli konular hakkında bilgi sahibi olmaması	54	91.53
Toplantı için gelen yetkililerin arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması	24	40.68
Üreticilerin toplulaştırmaya karşı tepkisi ve kendi aralarındaki tartışmalardan oluşan gürültü sebebiyle yeterli bilgilendirmenin yapılamaması	17	28.81
Konu hakkında yeterli bilgilendirmenin yapılamaması	6	10.17
Kullanılmayan atıl durumdaki arazilerin toplulaştırma alanına dahil edilmeye çalışılması	1	0.02
Bireysel konuşmalara dönüşüp verimli olmaması	1	0.02
Hisseli arazilere ayrı parselizasyon yapılabileceğinin söylenmemesi	1	0.02

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Bilgilendirme toplantılarının yeterli olmama nedenleri incelendiğinde; üreticilerin %91.53'ü toplantı için gelen yetkililerin köydeki arazilerin yapısı, verimliliği, sulanabilirliği vb. önemli konular hakkında bilgi sahip olmaması, %40.68'i toplantı için gelen yetkililerin arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmamasını ve %28.81' i ise üreticilerin toplulaştırmaya karşı tepkisi ve kendi aralarındaki tartışmalardan oluşan gürültü sebebiyle yeterli bilgilendirmenin yapılamadığını belirtmiştir. Bilgilendirme konusunda en büyük problemin toplantı yapan yetkililerin köy hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması olduğu gözükmektedir. Arazi toplulaştırması gibi bu tür önemli faaliyetlerden önce köyün sosyolojik yapısı ve haneler arasındaki ilişki durumlarının detaylı araştırılması önemli bir gerekliliktir. Detaylı yapılacak bir durum analizi birçok problemi ortadan kaldıracaktır.

Toplulaştırma projesi öncesinde başka bir kaynaktan bilgi edinme durumu Çizelge 5.13'de verilmiştir.

Çizelge 5. 13. Toplulaştırma projesi öncesinde başka bir kaynaktan bilgi edinme durumu

Başka bir kaynaktan bilgi edinme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	128	74.42
Hayır	44	25.58
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma projesi öncesinde başka bir kaynaktan bilgi edinme durumu incelendiğinde üreticilerin %74.42'si başka kaynaktan bilgi edinirken, %25.58'i ise başka kaynaktan bilgi edinmediğini belirtmiştir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğu toplulaştırma konusunda başka kaynaklardan bilgi edinmektedir. Bu durum üreticilerin arazi toplulaştırmasını çok önemsemesi ve değerlendirme yapmak istemesinin bir sonucudur.

Toplulaştırma projesi öncesinde bilgi edinilen kaynaklar Çizelge 5.14'de verilmiştir.

Çizelge 5. 14. Bilgi edinilen kaynaklar

Bilgi edinilen kaynaklar	Frekans	Yüzde
Devlet Su İşleri	82	64.06
Komşular	63	49.22
Akraba	50	39.06
Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	48	37.50
Televizyon	42	32.81
Tapu Müdürlüğü	11	8.59
İnternet	8	6.25
Tarım fuarı	1	0.78
Milli Emlak Müdürlüğü	1	0.78

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Bilgi edinilen kaynaklara bakılacak olursa %64.06'sı Devlet Su İşleri, %49.22'si komşu, %39.06'sı akraba, %37.50'si Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, %32.81'i

televizyon, %8.59'u Tapu Müdürlüğü, %6.25'i internet, %0.78'i tarım fuarı ve %0.78'i ise Milli Emlak Müdürlüğü cevabını vermiştir. En fazla bilgi edinilen kaynağın Devlet Su İşleri olduğu anlaşılmaktadır. İlgili kamu kurumlarının üreticilerle etkin iletişim kurabilme durumlarının yansımaları sonucunda üreticilerin bilgi edinme kaynakları içinde kamu kurumları önemli yer tutmaktadır.

Arazi toplulaştırması çalışmalarından önce köyde tarımsal sulama ağı olma durumu Çizelge 5.15'da verilmiştir.

Çizelge 5.15. Arazi toplulaştırması çalışmalarından önce köyde tarımsal sulama ağı olma durumu

Köyde tarımsal sulama ağı olma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	70	40.70
Kısmen	91	52.91
Hayır	11	6.40
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırması çalışmalarından önce köyde tarımsal sulama ağı olma durumuna ilişkin veriler incelendiğinde üreticilerin %40.70'i eskiden de sulama ağı var, %52.91'i eskiden kısmen sulama ağı var ve %6.40'ı ise sulama ağı yok cevabını vermiştir. Üreticilerin bir kısmında sulama ağının tam veya kısmen olmamasından kaynaklı sulama suyu bitkiye istenilen zamanda verilememekte ve tarımsal arazilerden tam verim alınamamaktadır. Arazi toplulaştırmasının bu yöndeki olumlu yanı üreticiyi toplulaştırmaya teşvik etmektedir.

Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı düşünce durumuna ilişkin bilgiler Çizelge 5.16'da verilmiştir.

Çizelge 5.16. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı düşünce durumu

Projenin yapılmasına karşı düşünce durumu	Frekans	Yüzde
Olumlu Bakıyor	149	86.63
Kararsız	7	4.07
Olumsuz Bakıyor	16	9.30
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı düşünce durumuna bakıldığında üreticilerin %86.63'ü projeye olumlu bakmakata, %4.07'si kararsız ve %9.30'u ise olumsuz bakmaktadır.

Karaönder (2018), “Arazi Toplulaştırmasında Yayın Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği” isimli çalışmasında arazi maliklerinin toplulaştırma projesi başlangıcında toplulaştırma faaliyetine yönelik tutumları incelendiğinde üreticilerin %89.60'ı toplulaştırmaya olumlu bakarken, %10.40'ı toplulaştırmaya olumsuz bakmaktığı saptanmıştır.

Eminoğlu ve Çakmak (2013), “Burdur Kemer Elmacık Köyü Arazi Toplulaştırma Etkinliğinin Değerlendirilmesi” isimli çalışmasında proje öncesinde arazi toplulaştırmasını olumlu bulma durumu incelendiğinde üreticilerin %88.00'i olumlu, %12'i ise toplulaştırmayı olumsuz bulduğu tespit edilmiştir.

Eser ve Uçan (2012), “Arazi Toplulaştırılması Etkinliğinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında arazi toplulaştırması yapılmadan önce üreticilerin %80.60'ı toplulaştırmanın faydalı olacağını, %19.40'ı ise faydalı olmayacağını ortaya koymuştur.

Altıntaş (2006), “Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında üreticilerin toplulaştırma projesi öncesi arazi toplulaştırmasına ilişkin yaklaşımları incelendiğinde %95.24'ü olumlu bakarken, %4.76'sı olumsuz baktığı belirtilmiştir.

Üreticilerin büyük bir kısmı toplulaştırma projesine olumlu bakmaktadır. Çünkü arazi toplulaştırma tarım sektörünün önemli bir çözümüdür. Çeşitli nedenlerle bölünenen

tarım arazilerinin daha verimli hale getirilebilmesi için arazi toplulaştırması çalışmalarına daha çok önem verilmelidir.

Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumlu bakma nedenleri Çizelge 5.17’de verilmiştir.

Çizelge 5.17. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumlu bakma nedenleri

Nedenler	Frekans	Yüzde
Tarımsal arazilerin toplu bir halde olacağı için	144	94.64
Arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapılacağı için	129	86.58
Araziye yol sayesinde kolay bir şekilde ulaşılacağı için	129	86.58
Genel tarımsal girdi masrafları azalacağı için	98	65.77
Arazinin değeri arttığı için	87	58.39
Arazilerin hissedarlıktan kurtulacağı için	75	50.34

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Üreticilerin arazi toplulaştırma projesine, proje öncesinde olumlu bakma nedenlerine bakacak olursak %94.64’ü tarımsal arazilerin toplu bir halde olacağı için, %86.58’i arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapılacağı için, %86.58’i araziye yol sayesinde kolay bir şekilde ulaşılacağı için, %65.77’si genel tarımsal girdi masrafları azalacağı için, %58.39’u ise arazinin değeri artacağı için ve %50.34’ü arazilerin hissedarlıktan kurtulacağı için cevabını vermiştir.

Karaönder (2018), “Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği” isimli çalışmasında üreticilerin toplulaştırmayı olumlu bulma nedenleri incelendiğinde %89.60’sı arazilerinin toplu bir yerde olacağı, %67.90’u sulama ve drenaj sistemleri yapılacağı, %51.70’i ise arazilerin tesviye edilmesi ile tarımsal işlemlerin kolaylaşacağı düşüncesiyle toplulaştırma faaliyetine olumlu baktıklarını ifade ettikleri saptanmıştır.

Mesci (2018), “İsparta İlinde Arazi Toplulaştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi” isimli çalışmasında işletmecilerin arazi toplulaştırmasını olumlu bulma nedenlerine bakıldığında; %67.69’u arazilerini toplu bir yerde olacağı için, %52.31’i sulama ve drenaj tesislerinin yapılacağından, %56.92’si araziler tesviye edilerek tarımsal işlemlerin kolaylaşacağından, %52.31’i araziler tesviye edilerek sulama ve drenaj tesisleri yapılacağı için, %52.31’i arazilerin bir araya toplandığı için masraf azalacağı için, %50.77’si arazilerin bir araya toplandığı için verim ve dolayısıyla gelir artacağı için, %29.23’ü her bir arazi parçasının başına yol gideceği için ve %1.54’ü diğer cevapları verdiği tespit edilmiştir.

Üreticilerin toplulaştırma uygulamasından beklentileri oldukça yüksektir. Üreticilerin kronikleşmiş sorunlarının (parçalı ve dağınık arazi) büyük bir kısmına arazi toplulaştırmasının çözüm olacağı düşüncesi vardır.

Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumsuz bakma nedenleri Çizelge 5.18’de verilmiştir.

Çizelge 5.18. Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumsuz bakma nedenleri

Nedenler	Frekans	Yüzde
Verimli arazi yerine daha verimsiz arazi verileceğini düşünmek	21	91.30
Toplulaştırmanın faydalı olduğuna inanmamak	16	69.57
Atadan kalma dede-baba yadigarı araziden ayrılmak istememek	7	30.43
Hissedarlık sebebiyle	4	17.39
Arazi yollarının açılması kaynaklı arazi kaybı yaşanacağı endişesi	1	4.35
Tapusu farklı kişilerin adına olup karşılıklı anlaşmalarla satın alınan arazilerin kaybedilme endişesi	1	4.35
Köydeki arazinin genel durumu engebeli olduğu için toplulaştırmanın istenmemesi	1	4.35
Çevre köylerdeki yapılan toplulaştırma çalışmalarından dolayı	1	4.35
Yol kenarındaki kıymetli arazilerin yerine kıymeti daha az arazi gelecek endişesi	1	4.35

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir. Projenin yapılmasına karşı olumsuz ve kararsız olanların toplamı alınarak hesaplanmıştır.

Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı olumsuz bakma nedenlerine bakıldığında üreticilerin %91.30'u verimli arazi yerine daha verimsiz arazi verileceğini düşünmek, %69.57'si toplulaştırmanın faydalı olduğuna inanmamak, %30.43'ü atadan kalma dede-baba yadigarı araziden ayrılmak istememek, %17.39'u hissedarlık sebebiyle, %4.35'i arazi yollarının açılması kaynaklı arazi kaybı yaşanacağı endişesi, %4.35'i tapusu farklı kişilerin adına olup karşılıklı anlaşmalarla satın alınan arazilerin kaybedilme endişesi, %4.35'i köydeki arazinin genel durumu engebeli olduğu için toplulaştırmanın istenmemesi, %4.35'i çevre köylerdeki yapılan toplulaştırma çalışmalarından dolayı ve %4.35'i yol kenarındaki kıymetli arazilerin yerine kıymeti daha az arazi gelecek endişesi cevabını vermiştir.

Karaönder (2018), “Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği” isimli çalışmasında toplulaştırmayı olumsuz bulma nedenleri incelendiğinde üreticilerin % 77.70’i yeni arazilerinin daha verimsiz yerden verilme endişesi, %69.40’ı yeni arazinin daha uzak bir yerden verilmesi endişesi, %66.60’ı toplulaştırmanın faydasına inanmamak ve %63.80’i ata toprağından ayrılmak istememek cevabını verdiği saptanmıştır.

Altıntaş (2006), “Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında üreticilerin toplulaştırma projesini olumsuz bulma nedenleri incelendiğinde %20’si toprağından kopmak ve %80’i tarlanın verimsiz yerden verilmesi endişesi olduğu ortaya konulmuştur.

Kızılaslan ve Almus (2001), “Arazi Toplulaştırmasında Çiftçi Eğilimleri Tokat Zile Güzelbeyli Örneği” isimli çalışmasında arazi toplulaştırmasını benimsemeyen çiftçilerin toplulaştırmayı benimsememe nedenleri incelendiğinde; üreticilerin %64.10’u tarlasının daha verimsiz yerden verilmesi endişesi ile, %2.56’sı toprağının tamamen elinden alınacağı endişesi ile, %5.13’ü tarlasının daha uzak yerden verilmesi endişesi ile, %28.21’i ise diğer sebeplerden dolayı toplulaştırmayı benimsemedikleri saptanmıştır.

Arazi toplulaştırmasına olumsuz bakan üreticilerin büyük bir çoğunluğunun en önemli endişesi uygulamayı yapacak olan kişilerin adil davranmayacakları düşüncesidir.

5.2.2. Arazi Toplulaştırma Projesi Sonrasında Üreticilerin Genel Düşünceleri

Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrinin değişme durumu Çizelge 5.19’da verilmiştir.

Çizelge 5.19. Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu

Toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu	Frekans	Yüzde
Evet değişti	62	36.05
Kararsız	6	3.49
Hayır değişmedi	104	60.47
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumuna bakıldığında üreticilerin %36.05'i fikrinin olumlu veya olumsuz yönde değiştiğini, %3.49'u kararsız olduğunu ve %60.47'si ise fikrinin değişmediğini beyan etmiştir.

Altıntaş (2006), "Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmasında üreticilerin toplulaştırmadan sonra tutum değişikliği incelendiğinde; %19.05'i evet (fikrim değişti) ve %80.95'i ise hayır (fikrim değişmedi) cevabını verdiği saptanmıştır.

Arazi toplulaştırması işlemleri tamamlandıktan sonra gerçekleştirilen saha çalışmaları neticesinde üreticilerin düşünceleri kısmen değişim göstermiştir.

Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştirme durumu Çizelge 5.20'de verilmiştir.

Çizelge 5.20. Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştirme durumu

Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştirme durumu	Frekans	Yüzde
Araziye kolay bir şekilde ulaşılması	14	87.50
Arazinin değerinin artması	12	75.00
Arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapılması	10	62.50
Genel tarımsal girdi masraflarının azalması	9	56.25
Tarımsal arazilerin toplu bir halde olması	7	43.75
Arazilerin hissedarlıktan kurtulması	5	31.25

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir. Proje çalışmaları hakkında fikir değiştiren toplam 62 üretici vardır. Projenin yapılmasını olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştiren toplam 16 üretici bulunmaktadır.

Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumsuz bulup sonrasında olumlu yönde fikir değiştirme nedenlerine bakıldığında üreticilerin %87.50'si araziye kolay bir şekilde ulaşılması, %75.00'ı arazinin değerinin artması, %62.50'si arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapılması, %56.25'i genel tarımsal girdi masraflarının azalması, %43.75'i tarımsal arazilerin toplu bir halde olması ve %31.25'i arazilerin hissedarlıktan kurtulması cevabını vermiştir.

Altıntaş (2006), “Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında işletmelerde üreticilerin toplulaştırma projesi hakkında olumsuz düşünöpte sonradan fikir değiştirme nedenleri incelendiğinde; %40'ı araziler toplu hale geldiği için, %40'ı arazide sulama ve drenaj tesisleri yapıldığı için ve %20'si ise ulaşım kolaylığı için olduğu tespit edilmiştir.

Arazi toplulaştırma işlemlerinin arazi işlemede sağladığı kolaylıklar ve maddi kazançtaki artış ile üreticilerin toplulaştırmaya olumsuz bakış açısını değiştirmiştir.

Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştirme nedenleri Çizelge 5.21'de verilmiştir.

Çizelge 5.21. Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştirme nedenleri

Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştirme durumu	Frekans	Yüzde
Üretici istekleri dikkate alınmadığı için	43	93.48
Arazinin çevre düzenlemesi yeterince yapılmadığı için	42	91.30
Parçalı arazileri birleştirilmediği için	24	52.17
Daha verimsiz arazi verildiği için	23	50.00
Ata yadigarı araziden ayrılmak istemediği için	3	6.52
Bazı kişilere ayrıcalık tanınması	1	2.17

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir. Proje çalışmaları hakkında fikir değiştiren toplam 62 üretici vardır. Projenin yapılmasını olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştiren toplam 46 üretici bulunmaktadır.

Toplulaştırma projesi öncesi toplulaştırmayı olumlu bulup sonrasında olumsuz yönde fikir değiştiren toplam 46 üretici bulunmaktadır. Üreticilerin %93.48'i üretici istekleri dikkate alınmadığı için, %91.30'u arazinin çevre düzenlemesi yeterince yapılmadığı için, %52.17'si parçalı arazileri birleştirilmediği için, %50.00'si daha verimsiz arazi verildiği için, %6.52'si ata yadigarı araziden ayrılmak istemediği için ve %2.17'si ise bazı kişilere ayrıcalık tanınması için cevabını vermiştir. Toplulaştırma sonrasında fikirleri olumsuza dönen üreticilerin arazi toplulaştırması uygulamasından beklentisinin çok yüksek olduğunu görüyoruz. Bu yüksek beklentilerin karşılanmaması üreticilerin fikirlerinin değişmesinde önemli bir faktördür.

5.2.3. Arazi Toplulaştırma Projesi Kapsamındaki Çalışmalarda Üreticilerin Düşünceleri

Üreticilerin toplulaştırma kapsamında arazisinde oluşan değişiklikler Çizelge 5.22'de verilmiştir.

Çizelge 5.22. Toplulaştırma kapsamında arazide oluşan değişiklikler

Toplulaştırma kapsamında arazide oluşan değişiklikler	Frekans	Yüzde
Tarla yolu açılması	161	93.60
Basınçlı su sistemi yapılması	105	61.05
Drenaj yapılması	37	21.51
Arazi tesviyesi yapılması	23	13.37

*Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Toplulaştırma kapsamında arazisinde oluşan değişikliklere bakıldığında üreticilerin %93.60'ı tarla yolu açılması, %61.05'i basınçlı su sistemi yapılması, %21.51'i drenaj yapılması ve %13'37'si ise arazi tesviyesi yapılması cevabını vermiştir. Toplulaştırma sonrasında üreticiler; araziye ulaşım olanaklarının iyileşmesi ve sulama altyapısının hazırlanması durumunu arazilerinde meydana gelen en önemli değişiklik olarak görmektedir.

Toplulaştırma projesi uygulanırken üreticilerin isteklerinin dikkate alınma durumu Çizelge 5.23'de verilmiştir.

Çizelge 5.23. Toplulaştırma projesi uygulanırken üreticilerin isteklerinin dikkate alınma durumu

Üreticilerin isteklerinin dikkate alınma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	60	34.88
Hayır	56	32.56
Kısmen	56	32.56
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma projesi uygulanırken üreticilerin isteklerinin dikkate alınma durumuna bakıldığında üreticilerin %34.88'i evet, %32.56'sı hayır ve %32.56'sı ise kısmen cevabını vermiştir. Üreticilerin isteklerini dikkate alma konusunda tam bir memnuniyet sağlanmadığı görülmektedir.

Üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu Çizelge 5.24’de verilmiştir.

Çizelge 5.24. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu

İtiraz etme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	81	47.09
Hayır	91	52.91
Toplam	172	100.00

Çizelge 5.24. incelendiğinde askıya çıkarılan yeni parsel planına üreticilerin %52.91’i itiraz etmezken, %47.09’u itiraz etmiştir. Toplulaştırma projesinin sonuçlarına ve yeni mülkiyet durumuna arazi maliklerinin itirazları projenin bir anlamda başarısını ortaya koymakta ve en az itirazın olduğu uygulamalar başarılı projeler olarak değerlendirilmektedir (Gün, 1996). Bu durum askı itirazlarının yüksek olduğunu ve çalışmanın yeterince titiz davranılarak yapılmadığına işaretler.

Üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme nedenleri Çizelge 5.25’de verilmiştir.

Çizelge 5.25. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme nedenleri

Nedenler	Frekans	Yüzde
Verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi	29	35.80
Arazilerin birleştirilmesi	23	28.40
İstenilmeyen bölgeden arazi verilmesi	19	23.46
Tarla şeklinin eskisinden daha kötü hale gelmesi	2	2.47
Diğer	8	9.84
Toplam	81	100.00

Üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme nedenlerine bakıldığında; %35.80'i verimli arazi yerine verimsiz arazi verildiği için, %28.40'ı arazilerin birleştirilmesi için, %23.46'sı istenilmeyen bölgeden arazi verildiği için, %2.47'si tarla şeklinin eskisinden daha kötü hale geldiği için, %1.23'ü tek parça verilen arazide riski azaltmak için üçe böldürmek istenmesi, %1.23'ü arazi mera alanının içine girdiği için, %1.23'ü bahçenin yerinde kalması için, %1.23'ü heyelan bölgesinde toplulaştırma yapıldığı için, %1.23'ü hidratların tarlanın ortasında kaldığı için, %1.23'ü hissedar olmayan kişilerin aynı arazide hissedar yapıldığı için, %1.23'ü hisseli arazilerinin müstakil olması için ve %1.23'ü ise toplulaştırmanın hakkaniyetli yapılmadığı için cevabını vermiştir. Üreticilerin toplulaştırma sonrasında değerlendirme yaparken dikkat ettikleri en önemli konu tahsis edilen arazinin verim durumudur.

Üreticilerin itirazı sonucunda sorunun giderilme durumu Çizelge 5.26'da verilmiştir.

Çizelge 5.26. İtiraz sonucunda sorunun giderilme durumu

Sorunun giderilme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	38	46.91
Hayır	37	45.68
Kısmen	6	7.41
Toplam	81	100.00

Üreticilerin %46.91'i itiraz sonucunda sorunun giderildiğini, %45.68'i sorunun giderilmediğini, %7.41'i ise kısmen giderildiğini belirtmiştir. İtiraz sonucunda sorunların tamamen giderilmediği saptanmıştır.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasında askı ve itiraz kabul süresini bilme durumu Çizelge 5.27'de verilmiştir.

Çizelge 5.27. Arazi toplulaştırmasında askı ve itiraz kabul süresini bilme durumu

Askı ve itiraz süresi bilme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	134	77.91
Hayır	38	22.09
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırması kapsamında askı süresinin 15 gün olduğunu ve askı süresi geçtiğinde yapılan itirazların kabul edilmediğini bilme durumuna bakıldığında üreticilerin %77.91'i evet cevabını verirken %22.09'u ise hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin büyük bir kısmı askı ve itiraz süresinin zamanını bilmektedir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğunun askı ve itiraz süreleri konusunda bilgi sahibi olduğu görülmektedir.

Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından toprak analizi yapılarak arazi derecelendirmesi yapılma durumu Çizelge 5.28'de verilmiştir.

Çizelge 5.28. Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından toprak analizi yapılarak arazi derecelendirmesi yapılma durumu

Arazi derecelendirmesi yapılma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	69	40.12
Hayır	30	17.44
Bilmiyorum	73	42.44
Toplam	172	100.00

Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından toprak analizi yapılarak arazi derecelendirmesi yapılma durumuna bakıldığında üreticilerin %40.12'si evet, %42.44'ü bilmiyor ve %17.44'ü hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin %42.44'ünün toprak analizi yapıp yapılmadığı konusunda yeterli bilgiye sahip değildir. Bunun nedeni, üreticilere toplulaştırma kapsamında arazi derecelendirmesi konusunda yeterli bilgilendirme yapılmamış olabilmesi ya da duyurulamamış olması olabilir.

Üreticilerin toplulaştırma sonrasında yeni parselinin eski parseline göre daha verimli olma durumu Çizelge 5.29’da verilmiştir.

Çizelge 5.29. Toplulaştırma sonrası yeni parselin eski parsele göre daha verimli olma durumu

Toplulaştırma sonrası yeni parselin eski parsele göre daha verimli olma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	34	19.77
Kararsız-Aynı	83	48.26
Hayır	55	31.98
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrası yeni parselin eski parsele göre daha verimli olma durumuna bakıldığında üreticilerin %19.77’si evet, %48.26’sı kararsız-aynı ve %31.98’i hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğunun yeni parsellerinin eski parselleri ile aynı veya daha iyi verime sahip olması nedeniyle arazi toplulaştırması kapsamında arazi derecelendirme işlemlerinin başarılı yapıldığını göstermektedir.

Arazi toplulaştırma çalışmaları sürecinde tarımsal üretim kaybının olma durumu Çizelge 5.30’da verilmiştir.

Çizelge 5.30. Arazi toplulaştırma çalışmaları sürecinde tarımsal üretim kaybının olma durumu

Tarımsal üretim kaybının olma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	18	10.47
Hayır	154	89.53
Toplam	172	100.00

Bu çalışmada üreticilerin arazi toplulaştırma çalışmaları sürecinde tarımsal üretim kaybının olma durumu incelendiğinde %89.53’ü hayır, %10.47’si ise evet cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırma çalışmaları çok uzun sürdüğü için bu süreçte tarımsal

Üretim kaybı olabilmektedir. Ancak bu kayıplar uygulamanın faydaları dikkate alındığında kayda değer kayıplar değildir.

Arazi toplulaştırma aşamasında uğranılan üretim zararının karşılanma durumu izelge 5.31’de verilmiştir.

Çizelge 5.31. Arazi toplulaştırma aşamasında uğranılan üretim zararının karşılanma durumu

Üretim zararının karşılanma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	1	5.56
Kısmen	2	11.11
Hayır	15	83.33
Toplam	18	100.00

Üreticilerin arazi toplulaştırma aşamasında uğranılan üretim zararının karşılanma durumu incelendiğinde %83.33’ hayır, %11.11’i kısmen ve %5.56’sı ise evet cevabını vermiştir.

Üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında haberdar oldukları konular izelge 5.32’de verilmiştir.

Çizelge 5.32. Arazi toplulaştırması kapsamında haberdar olunan konular

Arazi toplulaştırması kapsamında haberdar olunan konular	Frekans	Yüzde
Toplulaştırmanın faydaları	125	72.67
Toplulaştırmanın nasıl yapıldığı	81	47.09
Toplulaştırmanın yasal olanakları	32	18.60
Toplulaştırma sonucunda doğan haklar	17	9.88
Haberdar olduğu herhangi bir konu olmadı	40	23.26

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Arazi toplulaştırması kapsamında haberdar olunan konulara bakıldığında %72.67’si toplulaştırmanın faydaları, %47.09’u toplulaştırmanın nasıl yapıldığı, %18.60’ı

toplulaştırmanın yasal olanakları, %9.88'i toplulaştırma sonucunda doğan haklar ve %23.26'sı ise haberdar olduğu herhangi bir konu olmadı cevabını vermiştir. Toplulaştırma kapsamında en çok haberdar olunan konu toplulaştırmanın faydalarıdır.

Üreticilerin toplulaştırma sonrasında arazilerine daha kısa sürede ulaşabilme durumu Çizelge 5.33'de verilmiştir.

Çizelge 5.33. Toplulaştırma sonrası arazilere daha kısa sürede ulaşabilme durumu

Toplulaştırma sonrası arazilere daha kısa sürede ulaşabilme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	122	70.93
Kararsız	16	9.30
Hayır	34	19.77
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrası arazilere daha kısa sürede ulaşabilme durumu incelendiğinde üreticilerin %70.93'ü evet, %9.30'u kararsız ve %19.77'si ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırma işlemleri kapsamında yapılan arazi yolları sayesinde üreticilerin büyük bir çoğunluğu arazisine daha kısa sürede ulaşmaktadır.

Toplulaştırma ile sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu Çizelge 5.34'de verilmiştir.

Çizelge 5.34. Toplulaştırma ile sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu

Toplulaştırma ile sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	83	48.26
Kararsız	26	15.12
Hayır	63	36.63
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma ile sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu incelendiğinde üreticilerin %48.26'sı evet, %15'12'si kararsız ve %36.63'ü ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırma işlemleri ile uygun sulama sistemlerinin kullanılması, arazi tesviye ve drenaj işlemlerinin yapılmasından kaynaklı birim alanda verim artışı görölmektedir.

Üreticilerin toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünme durumu Çizelge 5.35'de verilmiştir.

Çizelge 5.35. Toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünme durumu

Toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	133	77.33
Kararsız	24	13.95
Hayır	15	8.72
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünme durumu incelendiğinde %77.33'ü evet, %13.95'i kararsız ve %8.72'si ise hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğu toplulaştırmayı faydalı bulmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere ileriye dönük yapılacak toplulaştırma projelerinin uygulanabilirliği oldukça yüksektir. Çünkü toplulaştırmadan memnun olan üreticilerin sayısının yüksek olması ilerleyen dönemlerde başka bölgelerde uygulanacak arazi toplulaştırma projelerinde, üreticilerin ikna süreçlerine katkı sağlayacaktır.

Toplulaştırma ile üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu Çizelge 5.36'da verilmiştir.

Çizelge 5.36. Toplulaştırma ile üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu

Toplulaştırma ile üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	71	41.28
Kararsız	42	24.42
Hayır	59	34.30
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma ile üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu incelendiğinde üreticilerin %41.28'i evet, % 24.42'si kararsız ve %34.30'u ise hayır cevabını vermiştir.

Arazi toplulaştırması üreticilerin gelirinin artmasına katkı sağlamıştır.

Toplulaştırma ile yeni parsellerin adil dağılım durumu Çizelge 5.37'de verilmiştir.

Çizelge 5.37. Toplulaştırma ile yeni parsellerin adil dağılım durumu

Adil dağılım durumu	Frekans	Yüzde
Evet	71	41.28
Kararsız	46	26.74
Hayır	55	31.98
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma ile yeni parsellerin adil dağılım durumuna bakıldığında üreticilerin %41.28'i evet, %26.74'ü kararsız ve %31.98'i ise hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin genel olarak arazi toplulaştırma uygulamaları kapsamında en çok itiraz ettikleri alan parsel dağılımının adil olma durumudur. Ancak buna rağmen parsellerin adil dağılım durumu incelendiğinde başarılı olduğu söylenebilir. Toplulaştırma projesi sonrasında arazi değerinin artış durumu Çizelge 5.38'de verilmiştir.

Çizelge 5.38. Toplulaştırma projesi sonrasında arazi değerinin artışı

Arazi değerinin artışı	Frekans	Yüzde
Evet	122	70.93
Kararsız	19	11.05
Hayır	31	18.02
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma projesi sonrasında arazi değerinin artış durumuna bakıldığında üreticilerin %70.93'ü evet, %11.05'i kararsız ve %18.02'i ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması sonrasında arazinin altyapı hizmetlerinin artması sayesinde değerinde artış olacaktır.

Üreticilerin toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı bulma durumu Çizelge 5.39'da verilmiştir.

Çizelge 5.39. Toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı bulma durumu

Yararlı bulma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	128	74.42
Kararsız	30	17.44
Hayır	14	8.14
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı bulma durumu incelendiğinde %74.42'si evet, %17.44'ü kararsız ve %8.14'ü hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin çoğunluğu toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı bulmuştur.

Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün deseninin değişme durumu Çizelge 5.40'da verilmiştir.

Çizelge 5.40. Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün deseninin değişme durumu

Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün deseninin değişme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	47	27.33
Kararsız	10	5.81
Hayır	115	66.86
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün deseninin değişme durumu incelendiğinde %27.33'ü evet değişti, %5.81'i kararsız ve %66.86'sı hayır değişmedi cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırmasının arazi işleme kabiliyeti ve sulama olanakları üzerine meydana getirdiği olumlu etkilerden dolayı ürün deseninin bir miktar değişmesine katkı sağlamıştır.

Toplulaştırma sonrası üreticilerin refah seviyesinin artma durumu Çizelge 5.41'de verilmiştir.

Çizelge 5.41. Toplulaştırma sonrası üreticilerin refah seviyesinin artma durumu

Refah seviyesinin artma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	58	33.72
Kararsız	55	31.98
Hayır	59	34.30
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrası üreticilerin refah seviyesinin artma durumuna bakıldığında üreticilerin %33.72'si evet, %31.98'i kararsız ve %34.30'u hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin refah düzeyinin artmasında belirgin bir değişim görülmemiştir.

Üreticilerin toplulaştırma sonrasında sürüm ve hasatta tasarruf sağlama durumu Çizelge 5.42'de verilmiştir.

Çizelge 5.42. Toplulaştırma sonrasında sürüm ve hasatta tasarruf sağlama durumu

Sürüm ve hasatta tasarruf sağlama durumu	Frekans	Yüzde
Evet	94	54.65
Kararsız	34	19.77
Hayır	44	25.58
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrasında sürüm ve hasatta tasarruf sağlama durumu incelendiğinde üreticilerin %54.65'i evet, %19.77'si kararsız ve %25.58'i ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırma sonrasında parsellerin büyümesi ve şeklinin düzelmesi sebebiyle sürüm ve hasatta tasarruf sağlanmaktadır.

Üreticilerin toplulaştırma sonrası üretim faktörlerinden en etkin biçimde faydalanma durumu Çizelge 5.43'de verilmiştir.

Çizelge 5.43. Toplulaştırma sonrası üretim faktörlerinden en etkin biçimde faydalanma durumu

Üretim faktörlerinden faydalanma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	72	41.86
Kararsız	35	20.35
Hayır	65	37.79
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırma sonrası üretim faktörlerinden en etkin biçimde faydalanma durumu incelendiğinde %41.86'sı evet, %20.35'i kararsız ve %37.79'u hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırmasıyla düzenli ve büyük parseller üreticilerin üretim faktörlerinden faydalanma olanaklarının artışına katkı sağlamıştır.

Toplulaştırma sonrasında verimsiz, atıl tarım arazilerinin tarıma elverişli hale gelme durumu Çizelge 5.44'de verilmiştir.

Çizelge 5.44. Toplulaştırma sonrasında verimsiz ve atıl tarım arazilerinin tarıma elverişli hale gelme durumu

Verimsiz ve atıl tarım arazilerinin tarıma elverişli hale gelme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	41	23.84
Kararsız	31	18.02
Hayır	100	58.14
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma sonrasında verimsiz ve atıl tarım arazilerinin tarıma elverişli hale gelme durumuna bakıldığında üreticilerin %23.84'ü evet, %18.02'si kararsız ve %58.14'ü hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması ile kısmen de olsa verimsiz atıl durumdaki tarım arazileri tarıma elverişli hale getirilmiştir.

Toplulaştırma ile yol geçit hakkı sorunlarının giderilme durumu Çizelge 5.45'de verilmiştir.

Çizelge 5.45. Toplulaştırma ile yol geçit hakkı sorunlarının giderilme durumu

Yol geçit hakkı sorunlarının giderilme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	152	88.37
Kararsız	13	7.56
Hayır	7	4.07
Toplam	172	100.00

Üreticilerin toplulaştırma ile yol geçit hakkı sorunlarının giderilme durumu incelendiğinde %88.37'si evet, %7.56'sı kararsız ve %4.07'si ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması ile parsellerin yol ağı genişlemekte ve yol geçit hakkı sorunları giderilmektedir.

Toplulaştırma ile arazi sınır anlaşmazlıkları ortadan kalkma durumu Çizelge 5.46'da verilmiştir.

Çizelge 5.46. Toplulaştırma ile arazi sınır anlaşmazlıkları ortadan kalkma durumu

Arazi sınır anlaşmazlıklarının kalkması	Frekans	Yüzde
Evet	121	70.35
Kararsız	30	17.44
Hayır	21	12.21
Toplam	172	100.00

Toplulaştırma ile arazi sınır anlaşmazlıkları ortadan kalkma durumu incelendiğinde üreticilerin %70.35'i evet, %17.44'ü kararsız ve %12.21'i ise hayır cevabını vermiştir. Amasya ilinde yaşanan en önemli sorunlardan biri olan arazi sınır anlaşmazlıkları köylerdeki huzur ortamını bozmakta ve yargı sistemine yük arz etmektedir. Arazi toplulaştırması üreticilerin sınır anlaşmazlığı çözümüne katkı sağlayarak yeni problemlerin oluşmasını engellemektedir.

5.3. Üreticilerin Sulama Projeleri ile Arazi Toplulaştırmasının Birlikte Yapılması İle İlgili Düşünceleri

Arazi toplulaştırma projeleri ile sulama projelerinin birlikte yapılması projenin başarısını artıracak, üreticilerin ürün çeşitliliğini ve gelir düzeyini yükseltecektir.

Üreticilerin sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru bulma durumu Çizelge 5.47'de verilmiştir.

Çizelge 5.47. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru bulma durumu

Doğru bulma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	169	98.26
Hayır	3	1.74
Toplam	172	100.00

Sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru bulma durumuna bakıldığında üreticilerin %98.26'sı evet birlikte yapılmalı, %1.74'ü ise hayır birlikte yapılmamalı cevabını vermiştir. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projeleri

beraber yapılırsa tarım arazileri doğrudan tarımsal sulama suyuna kavuşacaktır. Bu sayede üreticiler istediği ürünü yetiştirebilecek, tarımsal ürün deseni genişleyecektir.

Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projelerinin beraber yapılma durumu Çizelge 5.48’de verilmiştir.

Çizelge 5.48. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projelerinin beraber yapılma durumu

Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projelerinin beraber yapılma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	100	58.14
Hayır	72	41.86
Toplam	172	100.00

Sulama projeleri ile arazi toplulaştırma projelerinin beraber yapılma durumu incelendiğinde üreticilerin %58.14’ü evet beraber yapıldı cevabını verirken %41.86’sı ise hayır beraber yapılmadı cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırma çalışmaları ile sulama projeleri büyük oranda birlikte yürütülmektedir.

Üreticilerin arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında şebekeden doğrudan su alabilme durumu Çizelge 5.49’da verilmiştir.

Çizelge 5.49. Arazi toplulaştırma öncesi ve sonrasında şebekeden doğrudan su alabilme durumu

Şebekeden doğrudan su alabilme	Arazi toplulaştırması öncesi şebekeden doğrudan su alabilme		Arazi toplulaştırması sonrası şebekeden doğrudan su alabilme	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Evet	70	40.70	134	77.91
Hayır	36	20.93	9	5.23
Kısmen	66	38.37	29	16.86
Toplam	172	100.00	172	100.00

Üreticilerin arazi toplulaştırması öncesi şebekeden doğrudan su alabilme durumuna bakıldığında %40.70’i evet, %20.93’ü hayır ve %38.37’si kısmen cevabını verirken

sonrası şebekeden doğrudan su alabilme ise %77.91’i evet, %5.23’ü hayır ve %16.86’sı ise kısmen cevabını vermiştir.

Arazi toplulaştırması öncesinde %40.70 olan şebekeden doğrudan su alabilme toplulaştırma sonrası %77.91’e çıkmıştır. Şebekeden doğrudan su alabilme oranının artması toplulaştırma projesinin başarısını artırdığı gibi ürün ekim ve veriminde de olumlu katkılar sağlayacaktır.

Arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu Çizelge 5.50’de verilmiştir.

Çizelge 5.50. Arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu

Arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu	Frekans	Yüzde
Evet	97	56.40
Hayır	75	43.60
Toplam	172	100.00

Üreticilerin arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu incelendiğinde %56.40’ı kullandığı su miktarının azaldığını, %43.60’ı ise azalmadığını belirtmiştir.

Yılmaz (2021), “Arazi Toplulaştırma Çalışması Yapılan Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi; Konya İli Abditolu Örneği” isimli çalışmasında arazi toplulaştırması ile kullanılan su miktarının azalması yönünde bir değişiklik meydana gelme durumu incelendiğinde üreticilerin %60.00’i evet cevabını verirken, %40.00’i hayır cevabını verdiği ortaya konulmuştur.

Üreticilerin arazi toplulaştırma projesi sonrasında basınçlı sulama sistemlerine yöneldiği görülmektedir. Basınçlı sulama sistemleri de salma sulama yöntemine göre su tasarrufu sağlamaktadır.

Arazi toplulaştırması suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağlama durumu Çizelge 5.51’de verilmiştir.

Çizelge 5.51. Arazi toplulaştırması sonrasında suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağlama durumu

Arazi toplulaştırması sonrasında suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağlama durumu	Frekans	Yüzde
Evet	102	59.30
Hayır	70	40.70
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırması sonrasında suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağlama durumu incelendiğinde üreticilerin %59.30'u evet cevabını verirken %40.70'i hayır cevabını vermiştir. Sulama projeleri uygulanan yerlerde basınçlı sulama sistemleri uygulandığı için suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtıldığı söylenebilir.

Arazi Toplulaştırması ile su tartışmaları-kavgalarının azalma durumu Çizelge 5.52'de verilmiştir.

Çizelge 5.52. Arazi toplulaştırması ile su tartışmaları-kavgalarının azalma durumu

Su tartışmaları-kavgalarının azalma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	102	59.30
Hayır	70	40.70
Toplam	172	100.00

Arazi Toplulaştırması ile su tartışmaları-kavgalarının azalma durumuna bakıldığında üreticilerin %59.30'u evet cevabını verirken %40.70'i hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması sonrasında suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtılması sonrasında su tartışmaları-kavgalarının azalmıştır.

Arazi toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağlama durumu Çizelge 5.53'de verilmiştir.

Çizelge 5.53. Arazi toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağlama durumu

Arazi toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağlama durumu	Frekans	Yüzde
Evet	105	61.05
Hayır	67	38.95
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağlama durumu incelendiğinde üreticilerin %61.05'i evet cevabını verirken %38.95'i ise hayır cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması sulama planlamasının daha düzgün yapılmasına olanak sağlamaktadır.

Üreticilerin arazi toplulaştırması ile sulama yönteminde farklılık durumu Çizelge 5.54'de verilmiştir.

Çizelge 5.54. Arazi toplulaştırması ile sulama yönteminde farklılık durumu

Sulama yönteminde farklılık durumu	Frekans	Yüzde
Evet	87	50.58
Hayır	85	49.42
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırması ile sulama yönteminde farklılık durumu incelendiğinde üreticilerin %50.58'i evet cevabını, %49.42'si ise hayır cevabını vermiştir. Üreticilerin yaklaşık yarısının sulama yönteminde farklılık meydana geldiği görülmektedir. Bu değişim basınçlı sulama sistemleri lehine meydana gelmiştir.

Sulama birliğinin faaliyet ve çalışmalarından memnun olma durumu Çizelge 5.55'de verilmiştir.

Çizelge 5.55. Sulama birliğinin faaliyet ve çalışmalarından memnun olma durumu

Memnun olma durumu	Frekans	Yüzde
Evet	127	73.84
Hayır	45	26.16
Toplam	172	100.00

Üreticilerin sulama birliğinin faaliyet ve çalışmalarından memnun olma durumu incelendiğinde %73.84'ü memnun, %26.16'sı ise memnun değildir. Üreticilerin büyük bir çoğunluğunun sulama birliğinin faaliyet ve çalışmalarından memnun olduğu görülmektedir. Bu durum toplulaştırmanın da bir yansıması olarak kabul edilebilir. Sulama birliğinin hizmetleri karşılayabilme durumu Çizelge 5.56'da verilmiştir.

Çizelge 5.56. Sulama birliğinin hizmetleri karşılayabilme durumu

Sulama birliğinin hizmetleri karşılayabilme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	103	59.88
Hayır	69	40.12
Toplam	172	100.00

Sulama birliği yönetimi, işletmenin bakım-onarım vb. hizmetlerini karşılayabilme durumu incelendiğinde üreticilerin %59.88'i evet cevabını verirken %40.12'si ise hayır cevabını vermiştir. Sulama birliği yönetimi bakım-onarım vb. hizmetlere daha titiz yaklaşmalı, bu işleri planlı bir şekilde yürütmelidir.

5.4. Arazi Toplulaştırma Projesinin Üreticiler Açısından Faydaları ve Zararları

Arazi toplulaştırma projelerinin üreticilere ekonomik ve sosyal yönden çeşitli etkileri bulunmaktadır.

Toplulaştırmanın ekonomik yönden faydaları Çizelge 5.57'de verilmiştir.

Çizelge 5.57. Toplulaştırmanın ekonomik yönden faydaları

Toplulaştırmanın ekonomik yönden faydaları	Frekans	Yüzde
İstenilen ürünün yetiştirilmesi için bir engel olmaması	99	57.56
Sınır kayıplarının azalması	94	54.65
Su kaynaklarına yakınlık	85	49.42
İşgücünün azalması	80	46.51
Girdi maliyetinin azalması	74	43.02
Ürün veriminin artması	63	36.63
Gelir artışı	56	32.56
Hisseli arazilere ayrı parselasyon yapılabilmesi	37	21.51
Toplulaştırmanın ekonomik yönden bir faydası yok	5	2.91

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Toplulaştırmanın ekonomik yönden faydaları incelendiğinde %57.56'si istenilen ürünün yetiştirilmesi için bir engel olmaması, %54.65'i sınır kayıplarının azalması, %49.42'si su kaynaklarına yakınlık, %46.51'i işgücünün azalması, %43.02'si girdi maliyetinin azalması, %36.63'ü ürün veriminin artması, %32.56'sı gelir artışı, %21.51'i hisseli arazilere ayrı parselasyon yapılabilmesi ve %2.91'i ise toplulaştırmanın ekonomik yönden bir faydası yok cevabını vermiştir.

Toplulaştırma ile girdi maliyeti, sınır kayıpları ve işgücü azalmaktadır. Yolu olmayan parseller toplulaştırma öncesi komşu parseli ile aynı ürünü yetiştirmek durumunda iken toplulaştırma sonrasında yolu olduğu için istediği ürünü yetiştirebilir.

Toplulaştırmanın ekonomik yönden zararları Çizelge 5.58'de verilmiştir.

Çizelge 5.58. Toplulaştırmanın ekonomik yönden zararları

Toplulaştırmanın ekonomik yönden zararları	Frekans	Yüzde
Toplulaştırmanın ekonomik yönden bir zararı yok	73	42.44
Arazi kaybı yaşanması	71	41.28
Verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi	43	25.00
Yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi	19	11.05
Toplulaştırma sürecinde iş ve işlemler dolayısıyla tarımsal üretim yapılamaması	9	5.23
Su kaynaklarına erişimde zorluk yaşanması	6	3.49

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Toplulaştırmanın ekonomik yönden zararları incelendiğinde üreticilerin %41.28'i arazi kaybı yaşanması, %25.00'i verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi, % 11.05'i yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi, %5.23'ü toplulaştırma sürecinde iş ve işlemler dolayısıyla tarımsal üretim yapılamaması ve %3.49'u su kaynaklarına erişimde zorluk yaşanmasını göstermiştir. Üreticilerin %42.44'ü ise toplulaştırmanın ekonomik yönden bir zararının olmadığını belirtmiştir. Arazi toplulaştırması kapsamında yeni projeler hazırlanırken toplulaştırmanın ekonomik yönden ortaya çıkardığı zararları ortadan kaldıracak en efektif yöntemler seçilmelidir.

Toplulaştırmanın sosyal yönden faydaları Çizelge 5.59'da verilmiştir.

Çizelge 5.59. Toplulaştırmanın sosyal yönden faydaları

Toplulaştırmanın sosyal yönden faydaları	Frekans	Yüzde
Sosyal huzur sağlanması	134	77.91
Zaman kaybının önlenmesi	106	61.63
Refah düzeyinin artması	63	36.63
Sosyal yaşam şartlarının iyileşmesi ile sosyalleşmenin artması	55	31.98
İşgücünün azalması nedeniyle kişinin kendine daha çok vakit ayırması	51	29.65
Üreticiler arasında bilgi paylaşımının artması	41	23.84
Bölgesel olarak aynı ürünlerin ekilmesi dolayısıyla üreticiler arasındaki bilgi paylaşımının artması	33	19.19
Toplulaştırmanın sosyal yönden bir faydası yok	33	19.19
Husumetli olunan komşudan toplulaştırma sayesinde uzaklaşılması	11	6.40

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Toplulaştırmanın sosyal yönden faydaları incelendiğinde üreticilerin %77.91'i sosyal huzur sağlanması, %61.63'ü zaman kaybının önlenmesi, %36.63'ü refah düzeyinin artması, %31.98'i sosyal yaşam şartlarının iyileşmesi ile sosyalleşmenin artması, %29.65'i işgücünün azalması nedeniyle kişinin kendine daha çok vakit ayırması, %23.84'ü üreticiler arasında bilgi paylaşımının artması, %19.19'u bölgesel olarak aynı ürünlerin ekilmesi dolayısıyla üreticiler arasındaki bilgi paylaşımının artması ve %6.40'ı husumetli olunan komşudan toplulaştırma sayesinde uzaklaşılmasını belirtmiş olup %19.19'u ise toplulaştırmanın sosyal yönden bir faydası yok cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması ile her parsel yola kavuştuğu için ve sınır problemlerini büyük oranda ortadan kalktığı için sosyal huzura oldukça fazla katkı sağlamaktadır. Toplulaştırmanın sosyal yönden zararları Çizelge 5.60'da verilmiştir.

Çizelge 5.60. Toplulaştırmanın sosyal yönden zararları

Toplulaştırmanın sosyal yönden zararları	Frekans	Yüzde
Toplulaştırmanın sosyal yönden bir zararı yok	111	64.53
Üreticilerin alışmış olduğu yerden farklı bir bölgede toprak verilmesi	49	28.49
Üreticiler arasında yer paylaşımı sebebiyle tartışma-kavgaların yaşanması	26	15.12
Husumetli olunan kişiyle toplulaştırma sonrası komşu olunması	6	3.49
Yeni parsellerin köy-şehir merkezine uzak olması	4	2.33
Hissedar olmayan farklı kişilerin toplulaştırma sonucunda hissedar olması	1	0,58

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Toplulaştırmanın sosyal yönden zararları incelendiğinde üreticilerin %28.49'u üreticilerin alışmış olduğu yerden farklı bir bölgede toprak verilmesi, %15.12'si üreticiler arasında yer paylaşımı sebebiyle tartışma-kavgaların yaşanması, %3.49'u husumetli olunan kişiyle toplulaştırma sonrası komşu olunması, %2.33'ü yeni parsellerin köy-şehir merkezine uzak olması, %0.58'i hissedar olmayan farklı kişilerin toplulaştırma sonucunda hissedar olması ve %64.53'ü ise toplulaştırmanın sosyal yönden bir zararı yok cevabını vermiştir. Toplulaştırmanın sosyal yönden oluşturduğu rahatsızlıklar zaman içinde ortadan kalkacak ve etkisi minimize olacak rahatsızlıklardır. Yeni oluşumlar her zaman için alışma sürecini de beraberinde getirir.

5.5. Arazi Toplulaştırma Sonrasında Yaşanılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Arazi toplulaştırma projesi sonrasında üreticilerin yaşadığı çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların tespit edilip çözüm önerilerinin geliştirilmesi ileride

yapılacak toplulaştırma projelerine ışık tutacak ve projelerin başarıya ulaşmasında önemli rol oynayacaktır.

Arazi toplulaştırması sonrası yaşanan sorunlar Çizelge 5.61’de verilmiştir.

Çizelge 5.61. Arazi toplulaştırması sonrası yaşanan sorunlar

Arazi toplulaştırması sonrası yaşanan sorunlar	Frekans	Yüzde
Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından üreticilere verilen sözlerin tutulmaması	90	52.33
Verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi	50	29.07
Herhangi bir sorun yaşamadım	43	25.00
Arazi yollarına kum dökülmemesi, stabilize olmaması	39	22.67
Yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi	24	13.95
Arazi yollarının tamamının açılmaması	21	12.21
Arazi yollarının dar yapılmış olması	20	11.63
Tesviye yapılmaması	16	9.30
Kapalı sistem basınçlı sulama sisteminin yapılmaması	15	8.72
Toplulaştırma sürecinde tarımsal üretim yapılamayan dönemlerin olması	11	6.40
Drenaj yapılmaması	9	5.23
Husumetli kişilerle komşu olunması	7	4.07
Tarlalar arası kanal-köprü yeterince yapılmaması	6	3.49
Parçalı arazilerin yeterince birleştirilmemesi	5	2.91
Toplulaştırma sonrasında arazi parça sayısının artması	5	2.91
Arazi yollarının sulama sistemlerine göre yapılmaması	3	1.74
Hisseli arazilerin yeterince birleştirilememesi	2	1.16

Köy içi tarla yollarına kum dökülmediği için üreticilerin yolu arazi olarak işleme	2	1.16
Sulama kanalları bozulup, sulama maliyetinin artması	2	1.16
Sulama suyunun istenilen şekilde gelmemesi	2	1.16
Arazi şekillerinin eskisine göre şekilsel olarak daha kötü hale gelmesi	1	0.58
Bahçelerin toplulaştırma dışında tutulması, farklı kişilere verilmesi	1	0.58
Drenajın düzgün yapılmaması	1	0.58
Eskiden kurulu olan basınçlı sulama sistemlerinin toplulaştırma sonrası arazilerin ortasında kalması	1	0.58
Parçalı arazilerin birleşmesi için yeterli bilgilendirme yapılmaması	1	0.58
Tapusu başkası adına olan arazilerin kendi üstüne alınamaması	1	0.58
Toplulaştırma sonrasında tarlanın yönünün değişmesi	1	0.58

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Arazi toplulaştırması sonrası yaşanan en önemli sorunlara bakacak olursak üreticilerin %52.33'ü toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından üreticilere verilen sözlerin tutulmaması, %29.07'si verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi, %22.67'si arazi yollarına kum dökülmemesi, stabilize olmaması, %13.95'i yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi, %12.21'i arazi yollarının tamamının açılmaması ve %11.63'ü arazi yollarının dar yapılmış olması cevabını vermiştir. Üreticilerin %25.00'i ise herhangi bir sorun yaşamadım cevabını vermiştir. Arazi toplulaştırması sonrası ortaya çıkan en önemli sorundan verilen sözlerin tutulmaması sorunu toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket ile üreticiler arasındaki iletişim problemleri olarak görülmektedir. Arazi toplulaştırma çalışmalarında bu konuya önem verilmeli, üreticiler ile kurum/şirket yetkilileri arasında etkin iletişim kurulmalıdır. İkinci en önemli sorunlar arazi durumu ve yolları ile ilgilidir. Arazi verimliliğine dikkat edilerek paylaşımların yapılması memnuniyeti artıracaktır. Arazi yolları daha iyi hale getirilerek düzenlenmelidir.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasında yaşanan sorunlara çözüm önerileri Çizelge 5.62'de verilmiştir.

Çizelge 5.62. Arazi toplulaştırmasında yaşanan sorunlara çözüm önerileri

Arazi toplulaştırmasında yaşanan sorunlara çözüm önerileri	Frekans	Yüzde
Tarım arazilerinin daha adil bir şekilde paylaşılması	156	90.70
Toplulaştırma sürecinde üreticilerin görüş ve fikirlerinin daha çok alınması	152	88.37
Atadan kalma arazilerin toplulaştırma sürecinde hissedarlara intikal ettirilmesi	149	86.63
Toplulaştırmanın direkt devlet eliyle yapılması, aracı şirketlerin olmaması	122	70.93
Miras hukukunun değiştirilmesi	120	69.77
Askı süresi ve itiraz sürecinin uzatılması	80	46.51
Askı listelerinin üreticilere posta yoluyla tebliğ edilmesi	66	38.37
Toplulaştırmayı yapan şirketlere devlet denetimi daha fazla olması	6	3.49
Askı listeleri üreticilere telefon yoluyla gönderilmeli	1	0.58
20 dekarın altındaki araziler hiçbir şekilde bölünmemeli	1	0.58
Birinci ve ikinci derece akrabaların arazileri yan yana verilmeli	1	0.58
Tapu olmasa dahi üreticilerin kendi aralarında yapmış oldukları paylaşmaya göre toplulaştırma yapılmalı	1	0.58

* Bu soruya birden fazla cevap verilmiştir.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasında yaşanan sorunlara çözüm önerilerine bakıldığında; %90.70'i tarım arazilerinin daha adil bir şekilde paylaşılması, %88.37'si toplulaştırma sürecinde üreticilerin görüş ve fikirlerinin daha çok alınması, %86.63'ü atadan kalma arazilerin toplulaştırma sürecinde hissedarlara intikal ettirilmesi, %70.93'ü toplulaştırmanın direkt devlet eliyle yapılması, aracı şirketlerin olmaması, %69.77'si miras hukukunun değiştirilmesi, %46.51'i askı süresi ve itiraz sürecinin uzatılması, %38.37'i askı listelerinin üreticilere posta yoluyla tebliğ edilmesi, %3.49'u toplulaştırmayı yapan şirketlere devlet denetimi daha fazla olması, %0.58'i askı listeleri

Üreticilere telefon yoluyla gönderilmeli, %0.58'i 20 dekarın altındaki araziler hiçbir şekilde bölünmemeli, %0.58'i birinci ve ikinci derece akrabaların arazileri yan yana verilmeli ve %0.58'i tapu olmasa dahi üreticilerin kendi aralarında yapmış oldukları paylaşmaya göre toplulaştırma yapılmalı önerisinde bulunmuştur. Arazi toplulaştırması sürecine üreticilerin aktif bir şekilde dahil edilmesi uygulamanın üreticiler tarafından kabul görme oranını artıracak ve proje daha başarılı olacaktır.

Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi izelge 5.63'de verilmiştir.

Çizelge 5.63. Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi

Memnuniyet düzeyi	Frekans	Yüzde
Düşük	36	20.93
Orta	68	39.53
Yüksek	68	39.53
Toplam	172	100.00

Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi incelendiğinde üreticilerin %20.93' düşük, %39.53' orta ve %39.53' yüksek memnuniyet düzeyine sahiptir.

Altıntaş (2006), "Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum retim Planlarının Belirlenmesi zerine Bir Araştırma" isimli çalışmasında üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet durumu incelendiğinde %84.76'sı memnun olduğu, %15.24' ise memnun olmadığı belirtilmiştir.

Arazi toplulaştırması işlemleri üreticilerin çoğunluğunu memnun etmiştir. Yüksek ve orta memnuniyet düzeyi dikkate alındığında %80'lik bir memnuniyetten söz edilebilir.

Arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu izelge 5.64'de verilmiştir.

Çizelge 5.64. Arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu

Tavsiye etme durumu	Frekans	Yüzde
Evet	136	79,07
Hayır	36	20,93
Toplam	172	100,00

Arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu incelendiğinde üreticilerin %79.07'si arazi toplulaştırmasını tavsiye ederken %20.93'ü ise tavsiye etmemektedir.

Mesci (2018), "İsparta İlinde Arazi Toplulaştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi" isimli çalışmasında işletmecilerin arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumları incelendiğinde %95.38'i tavsiye ederken, %4.62'si tavsiye etmediğı saptanmıştır.

İldeniz (2015), "Samsun İli Bafra İlçesi Sol Sahil Köylerinde Yapılan Arazi Toplulaştırmasına Zorunlu ve İstemli Katılan Çiftçilerin Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılması" isimli çalışmasında çiftçilerin arazi toplulaştırmasını diğerk çiftçilere tavsiye etme durumu incelendiğinde %11.00'i kesinlikle tavsiye etmem, %13.00'ü tavsiye etmem, %21.00'i tavsiye ederim ve %55.00'i kesinlikle tavsiye ederim cevabını verdiğı saptanmıştır.

Altıntaş (2006), "Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma" isimli çalışmasında üreticilerin Arazi Toplulaştırmasını Tavsiye Etme Durumu incelendiğinde %97.14'ü evet tavsiye ederim cevabını verirken, %2.86'sı hayır tavsiye etmem cevabını verdiğı ortaya konulmuştur.

Arazi toplulaştırması sonrası olumlu kazanımlar üreticilerin büyük oranda tavsiye etmesini sağlamıştır.

5.6. Arazi Toplulaştırmasına İlişkin Bazı Kavramlar Arasındaki İstatistiksel İlişkiler

Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.65'de verilmiştir.

Çizelge 5.65. Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Toplulaştırma Projesi Öncesinde Arazi Toplulaştırma Kavramını Duyma Durumu	Arazi Toplulaştırmasından Memnuniyet Düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Daha önce hiç duymadım	5	2.91	3	1.74	10	5.81	18	10.47
Duydum fakat toplulaştırmanın nasıl yapıldığını bilmiyordum	10	5.81	30	17.44	34	19.77	74	43.02
Toplulaştırma konusunda bilgi sahibiyim ve daha önce uygulanan yer görmüştüm	21	12.21	35	20.35	24	13.95	80	46.51
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2 = 9.967 \text{ S.D} = 4 \text{ P} = 0.041 \text{ H}_1 = \text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerde arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma ile üretici memnuniyeti arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma ile üretici memnuniyeti arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Arazi toplulaştırmasından daha önce haberdar olan üreticilerin diğer üreticilere göre memnuniyet düzeyi yüksek bulunmuştur. Toplulaştırmayı duyan ancak nasıl yapıldığını bilmeyen üreticilerin %43.02'si, Toplulaştırmayı daha önce duyan ve uygulanan yer gören üreticilerin ise %46.51'i arazi toplulaştırmasından memnun bulunmuştur. Burada toplulaştırmayı bölge olarak yenilik kabul ettiğimizde farklı duyu organlarının sürece girmesiyle yani duymanın yanında görme, izleme, uygulama gibi hem daha iyi anlaşıldığını ve sonrasında memnuniyetin arttığını söylemek mümkündür.

Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.66'da verilmiştir.

Çizelge 5.66. Arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Toplulaştırma Projesi Öncesinde Arazi Toplulaştırma Kavramını Duyma Durumu							
	Daha önce hiç duymadım		Duydum fakat toplulaştırmanın nasıl yapıldığını bilmiyordum		Toplulaştırma konusunda bilgi sahibiyim ve daha önce uygulanan yer görmüştüm		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	3	1.74	3	1.74	2	1.16	8	4.65
İlkokul	6	3.49	28	16.28	24	13.95	58	33.72
Ortaokul	6	3.49	17	9.88	13	7.56	36	20.93
Lise	2	1.16	21	12.21	24	13.95	47	27.33
Üniversite	1	0.58	5	2.91	17	9.88	23	13.37
Toplam	18	10.47	74	43.02	80	46.51	172	100.00
$(\chi^2=16.334 \text{ P}=0.027 \text{ H}_1=\text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerde arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici eğitim durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma ile üretici eğitim durumu arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma ile üretici eğitim arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Üreticilerin %89.53'ü toplulaştırma projesi öncesinde arazi toplulaştırma kavramını duyan veya bu konuda bilgi sahibi olan üreticileri oluşturmaktadır.

Eğitim durumu ile üreticilerde arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumu arasında anlamlılık bulunmaktadır.

Eğitimin tarımsal yeniliklerin daha iyi anlaşılmasının ve uygulanmasının bireyin sahip olduğu eğitim düzeyi ile yakından ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Esengün ve

Sivaslıgil 1993). Bu sebeple eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin yeniliklerden haberdar olma düzeyinin de yüksek olması beklenmektedir (Karaönder, 2018).

Arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.67’de verilmiştir.

Çizelge 5.67. Arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Arazi Toplulaştırmasından Memnuniyet Düzeyi	Sulama İle Toplulaştırma Beraber Yapılma Durumu					
	Evet		Hayır		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Düşük	13	7.56	23	13.37	36	20.93
Orta	34	19.77	34	19.77	68	39.53
Yüksek	53	30.81	15	8.72	68	39.53
Toplam	100	58.14	72	41.86	172	100.00
($\chi^2=19.985$ S.D=2 P=0.000 H ₁ =Kabul)						

İncelenen üreticilerde arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasında ki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çizelgelerde açıkça görüldüğü gibi arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu arttıkça üreticilerin memnuniyet oranı artmaktadır. Arazi toplulaştırma uygulamasının sulama sorunlarını azalttığı ve sulamayı kolaylaştırdığı anlaşılmaktadır.

Arazi Toplulaştırması Askı Süresinin 15 Gün Olduğunu Bilme Durumuyla Üretici Eğitim Durumu Arasındaki Khi-Kare Analiz Tablosu Çizelge 5.68’de verilmiştir.

Çizelge 5.68. Arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumu					
	Hayır		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	5	2.91	3	1.74	8	4.65
İlkokul	13	7.56	45	26.16	58	33.72
Ortaokul	6	3.49	30	17.44	36	20.93
Lise	11	6.40	36	20.93	47	27.33
Üniversite	3	1.74	20	11.63	23	13.37
Toplam	38	22.09	134	77.91	172	100.00
($\chi^2=9.349$ S.D=4 P=0.53 $H_0=Ret$)						

İncelenen üreticilerde arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre arazi toplulaştırması askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmaya katılan 23 adet üniversite mezunu üreticinin 20'sinin (%86,96) arazi toplulaştırmasında askı süresinin 15 gün olduğunu bildikleri ortaya konmuştur. Her ne kadar $p<0.05$ düzeyine göre istatistiksel anlamda askı süresinin 15 gün olduğunu bilme durumuyla üretici eğitim durumu arasında önemli bir fark görülmemesine rağmen $p<0.10$ düzeyinde önemlidir. Bu farklılığın ise ilkokul ve lise eğitim durumuna sahip üreticilerden ileri geldiği söylenebilir.

Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.69'da verilmiştir.

Çizelge 5.69. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Üreticilerin Toplulaştırma Öncesi Toplulaştırmaya Bakış Açısı	Arazi Toplulaştırmasından Memnuniyet Düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Olumsuz Bakıyordum	8	4.65	4	2.33	4	2.33	16	9.30
Kararsız	0	0.00	2	1.16	5	2.91	7	4.07
Olumlu Bakıyordum	28	16.28	62	36.05	59	34.30	149	86.63
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=9.847 \text{ P}=0.028 \text{ H}_1=\text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya olumlu bakan üreticilerin %86.63'ü arazi toplulaştırmasından memnun bulunmuştur. Üreticilerin tarımsal faaliyetlere bakış açıları, kabullenme düzeyleri önem arz ettiğinden, arazi toplulaştırması gibi üreticilerin maliyetlerini azaltan uygulamaların memnuniyet kazandırdığı anlaşılmaktadır.

Toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya olumlu bakmanın toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyini istatistiksel olarak da etkilediği görülmektedir.

Üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.70'de verilmiştir.

Çizelge 5. 70. Üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Arazi toplulaştırmadan önce başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu	Arazi toplulaştırmadan sonra başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu					
	Hayır		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Hayır	53	30.81	13	7.56	66	38.37
Evet	2	1.16	104	60.47	106	61.63
Toplam	55	31.98	117	68.02	172	100.00
$(\chi^2=111.408 \text{ S.D}=1 \text{ P}=0.000 \text{ H}_1=\text{Kabul})$						

İncelenen üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çizelgelerde açıkça görüldüğü gibi arazi toplulaştırmadan sonrasında üreticilerin başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma oranı artmıştır. Arazi toplulaştırmasının üreticilerde toplulaştırma sonrası arazi kiralama veya ortağa tutma eğilimini artırdığı saptanmıştır.

Arazi toplulaştırmasından önce arazilerin küçük olması, aralarındaki mesafenin uzak olması, yakıt maliyetlerinin artması, ekim-bakım güçlüğü vb. olumsuzlukların arazi kiralamalarını ve ortaklığı olumsuz etkilediği, arazi toplulaştırması uygulamasından sonra ise arazilerin toplu olması, yol durumu, maliyet düşüklüğü vb. faydaların kiralama ve ortaklığı olumlu etkilediği anlaşılmaktadır.

Üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu Çizelge 5.71’de verilmiştir.

Çizelge 5.71. Üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu	Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Hayır	16	9.30	18	10.47	27	15.70	61	35.47
Evet	20	11.63	50	29.07	41	23.84	111	64.53
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=4.206 \text{ S.D}=2 \text{ P}=0.122 \text{ H}_0=\text{Ret})$								

İncelenen üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticinin arazisinin tümünden arazi toplulaştırması geçme durumu ile üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Üreticilerin %64.53’ünün arazisinin tamamında arazi toplulaştırması yapılmasından dolayı, üreticiler arazi toplulaştırma uygulamasından memnun bulunmuştur.

Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.72’de verilmiştir.

Çizelge 5.72. Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu	Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu					
	Hayır		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Hayır Alınmadı	20	11.63	36	20.93	56	32.56
Kısmen Dikkate Alındı	31	18.02	25	14.53	56	32.56
Evet Dikkate Alındı	40	23.26	20	11.63	60	34.88
Toplam	91	52.91	81	47.09	172	100.00
($\chi^2=11.338$ S.D=2 P=0.003 H ₁ =Kabul)						

İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çizelgelerde açıkça görüldüğü gibi üretici talepleri, arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alındığında; arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu oranı azalmıştır.

Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.73’de verilmiştir.

Çizelge 5.73. Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Yıllık ortalama gelir (TL)	Arazi Toplulaştırmasından Memnuniyet Düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
12 000 – 45 000	11	6.40	20	11.63	20	11.63	51	29.65
46 000 – 79 000	12	6.98	28	16.28	23	13.37	63	36.63
80 000 ve +	13	7.56	20	11.63	25	14.53	58	33.72
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
($\chi^2=1.272$ S.D=4 P=0.866 $H_0=Ret$)								

İncelenen üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi en yüksek olan gelir grubu 46 000 – 79 000 TL arası gelire sahip üreticiler olarak bulunmuştur.

Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.74’de verilmiştir.

Çizelge 5.74. Üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Yıllık Ortalama Gelir (TL)	Arazi Toplulaştırmasını Tavsiye Etme Durumu					
	Hayır		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
12 000 – 45 000	12	6.98	39	22.67	51	29.65
46 000 – 79 000	9	5.23	54	31.40	63	36.63
80 000 ve +	15	8.72	43	25.00	58	33.72
Toplam	36	20.93	136	79.07	172	100.00
($\chi^2=2.741$ S.D=2 P=0.254 H ₀ =Ret)						

İncelenen üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticinin yıllık ortalama geliri ile arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Arazi toplulaştırmasını en çok tavsiye eden gelir gurubu 46 000 – 79 000 TL arası gelire sahip üreticiler olarak bulunmuştur.

Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.75’de verilmiştir.

Çizelge 5.75. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı							
	Olumsuz Bakıyordum		Kararsız		Olumlu Bakıyordum		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	1	0.58	0	0.00	7	4.07	8	4.65
İlkokul	4	2.33	5	2.91	49	28.49	58	33.72
Ortaokul	2	1.16	1	0.58	33	19.19	36	20.93
Lise	6	3.49	1	0.58	40	23.26	47	27.33
Üniversite	3	1.74	0	0.00	20	11.63	23	13.37
Toplam	16	9.30	7	4.07	149	86.63	172	100.00
$(\chi^2=5.648 \quad P=0.647 \quad H_0=Ret)$								

İncelenen üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile eğitim durumu arasındaki arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitime sahip olan üreticiler toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya genel olarak yüksek oranda olumlu bakmaktadır. Bu oran %70.94'dür. Çalışmaya katılan 23 adet lisans mezunu üreticinin 20'sinin (%86.96) toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı olumlu bulunmuştur. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.76'da verilmiştir.

Çizelge 5.76. Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Üreticilerin Yaşı	Üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı							
	Olumsuz Bakıyordum		Kararsız		Olumlu Bakıyordum		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
23-46	8	4.65	1	0.58	48	27.91	57	33.14
47-57	6	3.49	4	2.33	47	27.33	57	33.14
58 ve +	2	1.16	2	1.16	54	31.40	58	33.72
Toplam	16	9.30	7	4.07	149	86.63	172	100.00
($\chi^2=5.996$ P=0.177 H ₀ =Ret)								

İncelenen üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasındaki arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasında ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile üreticilerin yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Genellikle yaş faktörünün herhangi bir yenilik ya da yeni durum üzerinde farklılık göstermesi beklenir. Yaşı ileri olan bireylerin deneyimlerinden kaynaklı olumlu bir tutum fakat önyargılarından dolayı da olumsuz bir tutum sergilemesi beklenebilir. Yaşı daha genç olan bireylerin ise yeniliklere daha açık ve hemen uygulamaya alması bakımından hızlı bir sürece girmesi düşünülebilir. Ancak üreticilerin toplulaştırmaya bakış açısının yaş ile bağlantısı bulunamamıştır.

Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.77’de verilmiştir.

Çizelge 5.77. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	2	1.16	4	2.33	2	1.16	8	4.65
İlkokul	12	6.98	23	13.37	23	13.37	58	33.72
Ortaokul	6	3.49	15	8.72	15	8.72	36	20.93
Lise	10	5.81	17	9.88	20	11.63	47	27.33
Üniversite	6	3.49	9	5.24	8	4.65	23	13.37
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=2.080 \text{ P}=0.985 \text{ H}_0=\text{Ret})$								

İncelenen üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasındaki arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmaya katılan 23 adet üniversite mezunu üreticinin 8'inin (%34.78) toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi yüksek bulunmuştur.

Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.78'de verilmiştir.

Çizelge 5.78. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Üreticilerin Yaşı	Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
23-46	17	9.88	18	10.47	22	12.79	57	33.14
47-57	10	5.81	23	13.37	24	13.95	57	33.14
58 ve +	9	5.23	27	15.70	22	12.79	58	33.72
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=5.069 \text{ S.D}=4 \text{ P}=0.280 \text{ H}_0=\text{Ret})$								

İncelenen üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasında ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile üreticilerin yaşı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Yaş faktörünün toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile arasında önemli bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.79’da verilmiştir.

Çizelge 5.79. Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Toplulaştırmayı tavsiye etme durumu	Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Hayır	30	17.44	6	3.49	0	0.00	36	20.93
Evet	6	3.49	62	36.05	68	39.53	136	79.07
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=108.732 \text{ S.D}=2 \text{ P}=0.000 \text{ H}_1=\text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Toplulaştırmadan memnun olan üreticilerin %79.07'si toplulaştırmayı diğer üreticilere de tavsiye ettiği saptanmıştır.

Üreticilerin arazi toplulaştırma uygulamasından verim aldığı ve memnun kaldığı sürece diğer üreticilere tavsiye edeceği anlaşılmaktadır.

Üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.80'de verilmiştir.

Çizelge 5.80. Üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu							
	Hayır		Kararsız		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	2	1.16	1	0.58	5	2.91	8	4.65
İlkokul	6	3.49	10	5.81	42	24.42	58	33.72
Ortaokul	2	1.16	8	4.65	26	15.12	36	20.93
Lise	6	3.49	2	1.16	39	22.67	47	27.33
Üniversite	2	1.16	3	1.74	18	10.46	23	13.37
Toplam	18	10.46	24	13.94	130	75.58	172	100.00
($\chi^2=9.479$ P=0.258 $H_0=Ret$)								

İncelenen üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşünme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. İlkokul, ortaokul ve lise düzeyinde eğitime sahip olan üreticilerin %62.21'i toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırma yapılmasını gerekli olduğunu düşündüğü ortaya konmuştur. Çalışmaya katılan 23 adet üniversite mezunu üreticinin 18'inin (%78.26) toplulaştırma öncesi arazisinde toplulaştırmaya gerek olduğunu düşündüğü ortaya konmuştur.

Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.81'de verilmiştir.

Çizelge 5.81. Üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Toplulaştırma Projesi Öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu					
	Hayır		Evet		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	2	1.32	3	1.99	5	3.31
İlkokul	10	6.62	40	26.49	50	33.11
Ortaokul	5	3.31	29	19.21	34	22.52
Lise	7	4.64	36	23.84	43	28.48
Üniversite	2	1.32	17	11.25	19	12.58
Toplam	26	17.22	125	82.78	151	100.00
$(\chi^2=2.867 \text{ } P=0.567 \text{ } H_0=\text{Ret})$						

İncelenen üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katılma durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmaya katılan 19 adet üniversite mezunu üreticinin 17'si (%89.47) toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katıldığı ortaya konduğu, bunun yanında ortaokul mezunu 34 üreticinin 29'unun da (%85.29) toplulaştırma projesi öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katıldığı saptanmıştır.

Üreticilerin geçim kaynaklarının büyük bir bölümü tarımsal faaliyetlere bağlı olduğundan eğitim seviyesi gözetmeksizin bilgilendirme ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.82’de verilmiştir.

Çizelge 5.82. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Eğitim Durumu	Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu							
	Hayır Değişmedi		Kararsız		Evet Değişti		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Okuryazar	6	3.49	0	0.00	2	1.16	8	4.65
İlkokul	34	19.77	2	1.16	22	12.79	58	33.72
Ortaokul	22	12.79	2	1.16	12	6.98	36	20.93
Lise	27	15.70	1	0.58	19	11.05	47	27.33
Üniversite	15	8.73	1	0.58	7	4.07	23	13.37
Toplam	104	60.47	6	3.49	62	36.05	172	100.00
($\chi^2=2.609$ P=0.970 $H_0=Ret$)								

İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında ilişki önemli bulunmamıştır. Bu sonuca göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.83’de verilmiştir.

Çizelge 5. 83. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu	Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Hayır Değişmedi	9	5.23	37	21.51	58	33.72	104	60.47
Kararsız	0	0.00	5	2.91	1	0.58	6	3.49
Evet Değişti	27	15.70	26	15.12	9	5.23	62	36.05
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=43.703 \text{ } P=0.000 \text{ } H_1=\text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çizelgede görüleceği üzere arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikri değişmeyen üreticilerin memnuniyet düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Üreticilerin %89,53'ünün toplulaştırma projesi öncesinde arazi toplulaştırma kavramını duyması veya bu konuda bilgi sahibi olması (bkz. Çizelge 5.66) ve yine üreticilerin %86,63'ünün (bkz. Çizelge 5.69) toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya olumlu bakan üreticiler olması sebebiyle Çizelge 5.83'ün ortaya koyduğu veriler üreticilerin

toplulaştırmadan sonra fikirlerinin değişmemesinin toplulaştırma projesi hakkında üreticilerin genel yaklaşımının olumlu olduğunu ortaya koymaktadır.

Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analizi Çizelge 5.84’de verilmiştir.

Çizelge 5. 84. Üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki Khi-Kare analiz tablosu

Toplulaştırma Sonrasında Parsel Sayısının Değişme Durumu	Üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi							
	Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
	N	(%)	N	(%)	N	(%)	N	(%)
Parsel Sayısı arttı	6	3.49	9	5.23	0	0.00	15	8.72
Parsel Sayısı değişmedi	13	7.56	20	11.63	12	6.98	45	26.16
Parsel Sayısı azaldı	17	9.88	39	22.67	56	32.56	112	65.12
Toplam	36	20.93	68	39.53	68	39.53	172	100.00
$(\chi^2=19.149 \text{ S.D}=4 \text{ P}=0.001 \text{ H}_1=\text{Kabul})$								

İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan Khi-Kare testi ile bulunmuştur. Yapılan Khi-Kare analizine göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki önemli bulunmuştur. Bu sonuca göre üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Toplulaştırma sonrası parsel sayısı azalan üreticilerin %65.12’si toplulaştırmadan memnun olduğu tespit edilmiştir. Bu oran toplulaştırma sonrası parsel sayısı artan üreticilerde %8.72’dir. Bu durum

Üreticilerin parsel sayısı azaldıkça memnuniyet düzeyinin artırdığını ortaya koymaktadır.

Üreticilerin parsel sayısının azalması olumlu bir gelişme olduğundan, üreticilerin ekonomik anlamda olumlu etkilenmeleri memnuniyeti ortaya koymaktadır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde Amasya ilinde arazi toplulaştırması yapılan alanlardaki işletmelere yöneltilen sorular sonucunda elde edilen veriler şu şekilde özetlenebilir.

- Arazi toplulaştırması öncesi ortalama parsel sayısı 10.30 iken arazi toplulaştırması sonrası bu rakam 7.75 olmuştur. Yani arazi parça sayısı ortalama %25 azalmıştır. Bu durum toplulaştırmanın başarısını ortaya koymaktadır.
- Arazi toplulaştırma projesi öncesi projenin yapılmasına karşı üreticilerin düşünce durumu incelendiğinde üreticilerin %86.63'ü olumlu, %4.07'si kararsız ve %9.30'u olumsuz bakmaktadır. Üreticilerin proje öncesi olumlu bakmasında en önemli 3 kriter; tarımsal arazilerin toplu bir hale geleceği, arazilerin yol problemlerinin giderileceği ve arazilerin sulama suyu, drenaj ve tesviye işlemlerinin yapılacak olmasıdır. Üreticilerin proje öncesi arazi toplulaştırmasına olumsuz bakmasında en önemli 3 kriter ise; verimli arazisi yerine daha verimsiz arazi verileceğini düşünülmesi, toplulaştırmanın faydalı olduğuna inanmaması ve ata yadigarı araziden ayrılmak istememesidir.
- İncelenen işletmelerde toplulaştırma projesi uygulanırken köylülerin isteklerinin projeyi uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumuna bakıldığında %34.88'i dikkate alındığını, %32.56'sı kısmen dikkate alındığını ve %32.56'sı ise dikkate alınmadığını belirtmiştir.
- Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu incelendiğinde üreticilerin %47.09'u itiraz ettiğini ve %52.91'i itiraz etmediğini belirtmiştir. Yeni parsel planına en çok itiraz etme durumuna bakıldığında; verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi ve parçalı arazilerin yeterince birleştirilmemesi sorunu gelmektedir. Yeni parsel planına yapılan itiraz sonucunda yaşanan sorunun giderilme durumu incelendiğinde üreticilerin %46.91'i sorunun tamamen giderildiğini, %7.41'i sorunun kısmen giderildiğini ve %45.68'i ise sorunun giderilmediğini bildirmiştir.
- İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırması kapsamında askı süresinin 15 gün olduğunu ve askı süresi geçtiğinde yapılan itirazların kabul edilmediğini bilme durumuna bakıldığında üreticilerin %77.91'i askı süresini bildiğini, %22.09'u ise bu durumdan haberdar olmadığı saptanmıştır.

- Arazi toplulaştırması kapsamında en çok haberdar olunan iki konu; toplulaştırmanın faydaları ve nasıl yapıldığı olduğu saptanmıştır.
- İncelenen üreticilerin toplulaştırma sonrası arazilere daha kısa sürede ulaşabilme durumu incelendiğinde üreticilerin %70.93'ü arazisine daha kısa sürede ulaştığını belirtmiştir.
- Üreticilerin toplulaştırma sayesinde sulanan parsellerde birim alandan verimin artma durumu incelendiğinde üreticilerin %48.26'sı verimin arttığını vurgulamıştır.
- Toplulaştırma sayesinde üreticilerin yıllık tarımsal gelirinin artma durumu incelendiğinde %41.28'i gelirinin arttığını, %24.42'si kararsız olduğunu ve %34.30'u ise toplulaştırma sayesinde gelirinde değişiklik olmadığını belirtmiştir.
- İncelenen işletmelerde toplulaştırma projesi sonrasında arazinin değerinin artma durumu incelendiğinde %70.93'ü arazi değerinin arttığını belirtmiştir.
- Toplulaştırma sonrasında tarımsal üretim deseninin değişme durumu incelendiğinde %27.33'ü üretim deseninde değişiklik olduğunu beyan etmiştir.
- İncelenen üreticilerin sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru bulma durumu incelendiğinde üreticilerin %98.26'sı evet beraber yapılmalı, %1.74'ü ise hayır beraber yapılmamalı cevabını vermiştir. Fakat Amasya ilinde arazi toplulaştırması ile sulama projelerinin beraber yapılma durumuna bakıldığında üreticilerin %58.14'ü beraber yapıldığını, %41.86'sı ise beraber yapılmadığını belirtmiştir. Yine üreticilerin %56.40'ı arazi toplulaştırması sonrasında kullanılan su miktarında azalış durumu olduğunu belirtmiştir.
- Arazi toplulaştırması ile sulama yöntemi üzerinde bir farklılaşmanın meydana gelme durumu incelendiğinde üreticilerin %50.58'i sulama yöntemi üzerinde değişiklik meydana geldiğini belirtmiştir.
- İncelen işletmelerde üreticilerin beklentileri dikkate alındığında üreticilerin %90.70'i tarım arazilerinin daha adil bir şekilde paylaştırılması gerektiğini, %88.37'si toplulaştırma sürecinde üreticilerin görüş ve fikirlerinin daha çok alınması ve %69.77'si ise miras hukukun değişmesi gerektiğini belirtmiştir.

- İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyi incelendiğinde %20.93'ü düşük memnuniyet düzeyinde, %39.53'ü orta memnuniyet düzeyinde ve %39.53'ü ise yüksek memnuniyet düzeyinde olduğu saptanmıştır.
- İncelenen üreticilerin arazi toplulaştırmasını tavsiye etme durumuna bakıldığında %79.07'si tavsiye etmekte, %20.93'ü ise tavsiye etmemektedir.
- Yapılan Khi-Kare analizlerine göre arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma ile üretici memnuniyeti arasında, arazi toplulaştırma kavramını daha önce duyma durumuyla üretici eğitim durumu arasında, arazi toplulaştırmasıyla sulamanın beraber yapılma durumu ile üreticilerin memnuniyet düzeyi arasında, üreticilerin toplulaştırma öncesi toplulaştırmaya bakış açısı ile toplulaştırma sonrası memnuniyet düzeyi arasında, üreticilerin toplulaştırma öncesi başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu ile toplulaştırma sonrası başkasından kiraya veya ortağa arazi tutma durumu arasında, arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz etme durumu ile üretici taleplerinin arazi toplulaştırması projesini uygulayanlar tarafından dikkate alınma durumu arasında, üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi ile toplulaştırmayı tavsiye etme durumu arasında, üreticilerin arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikrin değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasında, üreticilerin arazi toplulaştırması sonrasında parsel sayısının değişme durumu ile üreticilerin toplulaştırmadan memnuniyet düzeyi arasındaki ilişki anlamlı bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Arazi toplulaştırması yapılacak olan bölge seçilirken; arazi parça sayısının yüksek ve sulama altyapısının az olduğu bölgeler seçilirse projenin çiftçiler tarafından benimsenmesi daha kolay olacaktır.
- Arazi toplulaştırmasıyla sulama projelerinin beraber yapılma durumu arttıkça üreticilerin memnuniyet oranı yükselmektedir. Arazi toplulaştırma uygulamasının sulama sorunlarını azalttığı ve sulamayı kolaylaştırdığı görülmektedir. Sulama projeleri ile arazi toplulaştırmasının beraber yapılması

hem toplulaştırma projelerinin başarı oranını artıracak hem de sulama yönteminde farklılaşmalar ortaya çıkacaktır. Sadece arazi toplulaştırmasının yapılp, sulama projelerinin yapılmadığı yerlerde üretici memnuniyeti azalmaktadır.

- Arazi toplulaştırması çalışmalarında görevli tüm kurumların koordine içinde olması projenin başarısını artıracaktır. Hatta uygulanabilirse tüm kurumların tek kurum çatısı altında yeniden düzenlenmesi toplulaştırmada mutlak başarıyı artıracak ve üretici memnuniyeti daha fazla olacaktır.
- Tarımsal arazilerinin kamulaştırma, miras vb. sebeplerle parçalanmasını önleyecek gerekli tedbirler yetkili makamlarca alınmalı, arazilerin bütünleşmesini sağlayacak tüm projeler teşvik edilmelidir. Miras hukukuna uygun yeni yasal düzenleme yapılmalıdır. Tarım arazilerinin satış ve miras yoluyla bölünmesini önlemek amacıyla çıkarılan 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu bu konuda atılmış önemli bir adımdır.
- Toplulaştırma projelerinde üretici eğitim ve yayım çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Toplulaştırmanın önemi, üreticilere ne gibi katkı sağlayacağı ve zorunluluğu bu eğitimlerde anlatılmalıdır. Üreticilere arazi toplulaştırması konusu sadece sözel olarak anlatılmamalı, daha önceden arazi toplulaştırması uygulanan yerlere teknik gezi düzenlenerek görsel açıdan da anlatım yapılmalıdır. Üreticilerin bu konudaki görüşleri beklenti, istek ve talepleri projeyi uygulayanlar tarafından daha çok dikkate alınmalıdır.
- Arazi toplulaştırma projeleri sadece arazilerin birleştirilmesi olmamalı, kültürel ve sosyal köy hayatına katkı sağlamalıdır. Köyün dağınık yapısına katkılar sağlamalı, yaşam koşul standartları artırılmalıdır.

7. KAYNAKÇA

- Altıntaş, G., 2006. Tokat İli Erbaa Ovasında Arazi Toplulaştırması Yapılmış Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Optimum Üretim Planlarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma.(Doktora Tezi), Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tokat.
- Anonim, 2020. Tokat ve Amasya’da 2020 Yılında 18 Bin 763 Hektar Alanda Toplulaştırma Yapıldı. Toplulaştırmada Başarı Yakalanacak.
- <https://dsi.gov.tr/Haber/Detay/951> (02.03.2021- 10.15.20)
- Anonim, 2023. Arazi toplulaştırması.
- [https://www.tarimkutuphanesi.com/arazi_toplulastirmasi_00160.html#:~:text=Arazi%20toplula%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1%2C%20tar%C4%B1msal%20arazileri%20niteliklerine,par%C3%A7an%C4%B1n\)%2C%20o%20ki%C5%9Fiye%20verilme%20sidir.\(30.03.2023-20.12.15\)](https://www.tarimkutuphanesi.com/arazi_toplulastirmasi_00160.html#:~:text=Arazi%20toplula%C5%9Ft%C4%B1rmas%C4%B1%2C%20tar%C4%B1msal%20arazileri%20niteliklerine,par%C3%A7an%C4%B1n)%2C%20o%20ki%C5%9Fiye%20verilme%20sidir.(30.03.2023-20.12.15))
- Ay, M., 2022. Konya Karatay Yağlıbayat Mahallesi Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Altyapı Hizmetlerine Etkisi.(Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı, Konya.
- Bilgin, C., 2014. Trakya Bölgesindeki Uygulanan Arazi Toplulaştırmasının Çiftçiler Üzerindeki Etkiliğinin İrdelenmesi.(Yüksek Lisans Tezi), Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Biyosistem Mühendisliği Anabilim Dalı, Tekirdağ.
- Boyras, Z. ve Üstündağ, Ö., 2008. Kırsal Alanlarda Arazi Toplulaştırma Çalışmalarının Önemi. e-Journal of New World Sciences Academy. Volume: 3, Number: 3..
- Boztoprak, T., Demir, O., Çoruhlu, Y. E., ve Nişancı, R., 2015. Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal İşletmelere Etkilerinin Araştırılması. Selçuk Üniversitesi Mühendislik, Bilim ve Teknoloji Dergisi, 3(3), 1-11.
- Çiçek, A., Erkan, O., 1996. Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örneklem Yöntemi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No:12, Ders Notları Serisi No:6, Tokat.
- Değirmenci, H., Arslan, F., Tonçer, R., ve Yoğun, E., 2017. Arazi Toplulaştırma Öncesi Parsel Şekilleri ve Arazi Parçalanmasının Değerlendirilmesi: Niğde Misli Ovası Tırhan Köyü Örneği. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34(3), 182-189.
- Deininger, K., Monchuk, D., Singh, S. K., Nagarajan, H. K. 2014. Does land fragmentation increase the cost of cultivation? Evidence from India. The World Bank Policy Research Working Paper, 7085, <http://dx.doi.org/10.1080/00220388.2016.1166210>.
- DSİ, 2021. Devlet Su İşleri 73. Şube Müdürlüğü Verileri

DSİ, 2023. Devlet Su İşleri 2021 Yılı Resmi Su Kaynakları İstatistikleri. İllere-Yıllara Göre Arazi Toplulaştırma Hizmetleri.

<https://www.dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/1622> (01.02.2023- 18.30.10)

Ekinci, K., Sayılı, M. 2010. Tarım arazilerinin parçalanmasını önlemeye yönelik mevzuat üzerine bir inceleme. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 27 (2), 121-129.

Eminoğlu, G., ve Çakmak, B., 2013. Burdur-Kemer-Elmacık Köyü Arazi Toplulaştırma Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi, (5), 39-53.

Erenci, T., 2019. Çanakkale İli Biga İlçesinde Uygulanan Arazi Toplulaştırma Çalışmaları, Üreticilerin Bilinç ve Memnuniyet Seviyelerinin Belirlenmesi.(Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Çanakkale.

Esengün, K., Sivaslıgil, A. C., 1993. Tokat İli Kazova Yöresinde Başlıca Tarımsal Ürünlerde, Yayım Servisi Tarafından Önerilen Tarımsal Yeniliklerin Benimseyip Uygulanmasını Etkileyen Faktörlerin Analizi Üzerine Bir Araştırma, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 10:59-78

Eser, Ö., ve Uçan, K., 2012. Arazi Toplulaştırılması Etkinliğinin Belirlenmesi. KSÜ Doğa Bilimleri Dergisi, 15 (2), 38-45.

Eskici, B., 2020. Çorum Alaca Bolatlık Köyü Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Altyapı Hizmetlerine Etkisi.(Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı, Konya.

Gonzalez, X. P., Marey, M. F., Alvarez, C. J. 2007. Evaluation of productive rural land patterns with joint regard to the size, shape and dispersion of plots. Agricultural Systems, 97, 52–62.

Gün, S., 1996. Türkiye’de Uygulanan Toprak Toplulaştırma Yöntemlerinin Karşılaştırılması, İzmir ve Şanlıurfa Örneği.(Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Ankara.

Güngör, M. ve Bulut, Y., 2008. Ki-kare Testi Üzerine. Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi, 7 (1), 84-89.

İldeniz, E., 2015. Samsun İli Bafra İlçesi Sol Sahil Köylerinde Yapılan Arazi Toplulaştırmasına Zorunlu ve İstemli Katılan Çiftçilerin Tutum ve Davranışlarının Karşılaştırılması.(Yüksek Lisans Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Samsun.

Karaönder, İ., 2018. Arazi Toplulaştırmasında Yayım Yaklaşımları Üzerine Bir Araştırma: Çanakkale İli Örneği.(Doktora Tezi), Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Tekirdağ.

Kır, M., 2012. Sinop Boyabat Cemalettin Köyü Arazi Toplulaştırmasının Tarımsal Alt Yapı Hizmetleri Yönünden Değerlendirilmesi.(Yüksek Lisans Tezi), Gaziosmanpaşa

- Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarımsal Yapılar ve Sulama Anabilim Dalı, Tokat.
- Kızılaslan, N., Almus, S. 2001. Arazi Toplulaştırmasında Çiftçi Eğilimleri (Tokat-Zile Güzelbeyli Örneği). Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 18(1):51-60
- Küsek, G., 2014. Türkiye’de Arazi Toplulaştırmasının Yasal Durumu ve Tarihsel Gelişimi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 29(1), 1-6.
- Küsek, G., Türker, M., Gülsever Şaban, F.T.Z., Şahin, G. 2015. Türkiye’de Arazi Toplulaştırmasında Gelişmeler Ve Arazi Bankacılığının Uygulanma İmkânları, 1. Ulusal Biyosistem Mühendisliği Kongresi, 9-11 Haziran 2015, Bursa
- Latruffe, L., Piet, L. 2014. Does land fragmentation affect farm performance? A case study from Brittany, France. Agricultural Systems., 129, 68–80, <http://dx.doi.org/10.1016/j.agsy.2014.05.005>.
- Manjunatha, A., Anik, A. R., Speelman, S., Nuppenau, E. 2013. Impact of land fragmentation, farm size, land ownership and crop diversity on profit and efficiency of irrigated farms in India. Land Use Policy, 31, 397–405
- Mesci, O., 2018. Isparta İlinde Arazi Toplulaştırması Yapılan Alanlardaki Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi.(Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Isparta.
- Polat, H., ve Manavbaşı, İ. 2012. Arazi Toplulaştırmasının Kırsal Alanda Yakıt Tüketimi ve Karbondioksit Salınımına Etkisinin Belirlenmesi. Tarım Bilimleri Dergisi, 18(2), 157-165.
- Sağlam, Ö., 2022. Arazi Toplulaştırmasının Tarım Arazilerine Etkisi.(Yüksek Lisans Tezi), Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Anabilim Dalı, Bursa.
- TOB, 2021. Amasya Tarım ve Orman İl Müdürlüğü CBS Verileri
- TÜİK, 2016. Tarımsal İşletme Yapı Araştırması, 2016.
- (https://tuikweb.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=2745) (27.02.2021- 15.30.20)
- TÜİK, 2022. Bitkisel Üretim İstatistikleri, Tarım Alanı, 2022.
- (<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr>) (21.03.2023- 16.20.30)
- Yılmaz, R., 2021. Arazi Toplulaştırma Çalışması Yapılan Tarım İşletmelerinin Ekonomik Analizi ve Memnuniyet Düzeyinin Belirlenmesi; Konya İli Abditolu Örneği.(Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü/Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Konya.
- Yoğunlu, A., 2013. Arazi Toplulaştırma Faaliyetleri. Trb1 Bölgesi (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli), Fırat Kalkınma Ajansı.

https://fka.gov.tr/sharepoint/userfiles/Icerik_Dosya_Ekleri/FKA_ARASTIRMA_RAPORLARI/ARAZ%C4%B0%20TOPLULA%C5%9ETIRMA.pdf (30.11.2021)

8. EKLER

GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARIM POLİTİKASI VE YAYIM ANA BİLİM DALI

Bu çalışmanın amacı, arazi toplulaştırma çalışmalarının üretici memnuniyeti açısından incelenmesidir. (Amasya İli Örneği) Ankette bulunan sorulara vereceğiniz cevaplar tarafımızca saklı tutulacak ve tamamen bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır.

İlgi ve yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Anketin Yapıldığı Köy:..... Anket Tarihi:/...../202..

A- Ankete Katılan Üreticilerin Demografik-Sosyo-Ekonomik Özellikleri

1- Cinsiyetiniz : (1)Kadın (2)Erkek

2- Yaşınız :.....

3- Eğitim Durumu:

(1)Okur-yazar değil (2) Okur-yazar (3)İlkokul (4)Ortaokul
(5)Lise (6) Önlisans (7) Lisans (8)Lisansüstü

4- Medeni haliniz : (1) Bekar (2)Evli

5- Ailedeki birey sayısı :..... kişi

6- Çiftçilik dışında başka bir meslekte çalışma durumu?

(1) Hayır (2) Özel Sektör (3) Emekli (4) Devlet Memuru (5) Diğer
(cevap:.....)

7- Kaç yıldır tarımsal faaliyet ile uğraşıyorsunuz?

Cevap:.....

8- Tarımsal faaliyette bulunulan arazilerin mülkiyet durumu

Mülk Arazi		Kira	Ortak
Şahsıma ait Toplam Mülk Arazi (dekar)	Mülk araziden kiraya veya ortağa verilen arazi (dekar)	Başkasından kiraladığım arazi (dekar)	Başkasından Ortağa tuttuğum arazi (dekar)

9- Şahsıma ait (Mülk) tarımsal işletmelerin parsel sayıları ve arazi büyüklüğü

	Arazi Toplulaştırması Öncesi	Arazi Toplulaştırması Sonrası
Toplam Parsel Sayısı (adet)		
Toplam Arazi büyüklüğü (da)		

10- Arazinizde toplulaştırma çalışmaları hangi yıl uygulandı?

Cevap: 20.....

11- Kendinize ait Mülk arazinizin hepsinden arazi toplulaştırması geçti mi?

(1)Hayır (2)Evet

12- Cevabınız hayır ise kaç dekar mülk arazinizde arazi toplulaştırma projesi uygulandı?

Cevap:..... dekar

13- Arazi toplulaştırmadan önce arazilerinizi kiraya veriyor muydunuz?

(1)Hayır (2)Evet dekar

14- Arazi toplulaştırmadan sonra arazilerinizi kiraya veriyor musunuz?

(1)Hayır (2)Evet dekar

15- Arazi toplulaştırmadan önce başkasından kiraya veya ortağa arazi tutuyor muydunuz?

(1)Hayır (2)Evet dekar

16- Arazi toplulaştırmadan sonra başkasından kiraya veya ortağa arazi tutuyor muydunuz?

(1)Hayır (2)Evet dekar

17- Arazi toplulaştırması öncesinde hangi tür sulama yapıyordunuz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

(1) Damlama Sulama (2) Salma Sulama (3) Yağmurlama Sulama (4)Karık Sulama (5)Tava Sulama

18- Arazi toplulaştırması sonrasında hangi tür sulama yapıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

(1) Damlama Sulama (2) Salma Sulama (3) Yağmurlama Sulama (4)Karık Sulama (5)Tava Sulama

19- Aylık ortalama geliriniz ne kadardır?

Cevap: TL

20- Yıllık ortalama geliriniz ne kadardır?

Cevap: TL

B- Üreticilerin Arazi Toplulaştırması Öncesi Düşünceleri

21- Toplulaştırma Projesi Öncesinde Arazi Toplulaştırma Kavramını Hiç Duydunuz mu?

(1) Daha önce hiç duymadım. (2) Duydum fakat toplulaştırmanın nasıl yapıldığını bilmiyordum.

(3) Toplulaştırma konusunda bilgi sahibiyim ve daha önce uygulanan yer görmüşüm.

22- Toplulaştırma öncesinde tarımsal arazinizde toplulaştırma yapılmasına gerek olduğunu düşünüyor muydunuz?

(1) Evet (2)Kararsız (3) Hayır

23- Toplulaştırma Projesi Öncesinde köy halkına bilgilendirme toplantıları yapıldı mı?

(1) Evet (2)Hayır (3)Bilmiyorum

NOT: 23. soruda cevabınız evet ise 24. Soruya, hayır veya bilmiyorum ise 27. soruya geçiniz

23. SORUYA CEVAP EVET İSE,

24- Toplulaştırma Projesi Öncesinde yapılan bilgilendirme toplantılarına katıldınız mı?

(1) Evet (2)Hayır

25- Proje öncesinde yapılan toplantı faaliyetlerinin yeterli bilgilendirmeye sahip olduğunu düşünüyor musunuz?

(1) Evet (2)Hayır

26- Cevabınız Hayır ise yeterli bilgilendirilmeme nedenleri nelerdir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

(1) Toplantı için gelen yetkililer Arazi Toplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip değildi.

- (2) Toplantı için gelen yetkililer köydeki arazilerin yapısı, verimliliği, sulanabilirliği vb. önemli konular hakkında bilgi sahibi değildi.
(3) Çiftçilerin toplulaştırmaya karşı tepkisi ve kendi aralarındaki tartışmalardan oluşan gürültü sebebiyle yeterli bilgilendirme yapılamadı.
(4) Diğer

23. SORU CEVAP HAYIR İSE,

27- Bilgilendirme toplantıları haricinde toplulaştırma ile ilgili başka kaynaklardan bilgi edindiniz mi?

- (1) Evet (2)Hayır

28- Cevabınız evet ise; kimlerden ya da hangi kuruluşlardan bilgi edindiniz? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1)Komşular (2)Akrabalar (3)Tarım ve Orman İl Müd. (4)DSİ (5)TV (6) Diğer(cevap:.....)

29- Toplulaştırma çalışmalarından önce köyünüzde tarımsal sulama ağı var mıydı?

- (1) Evet (2)Kısmen (3) Hayır

30- Arazi Toplulaştırma Projesi öncesi projenin yapılmasına karşı düşünceniz nasıldı?

- (1) Olumlu Bakıyordum (2)Kararsızdım (3)Olumsuz bakıyordum

31- Cevabınız “olumlu bakıyordum” ise olumlu bakma nedenleriniz nelerdir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapıldığı için,
(2) Tarımsal arazilerin toplu bir halde olacağı için (5)Araziye kolay bir şekilde ulaşıldığı için
(3) Genel tarımsal girdi masrafları azaldığı için (6)Arazimin değeri arttığı için
(4) Arazilerim hissedarlıktan kurtulacağı için
(7)Diğer(cevap:.....)

32- Cevabınız “olumsuz bakıyordum” ise olumsuz bakma nedenleriniz nelerdir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1)Verimli arazim yerine daha verimsiz arazi verileceğini düşünmek
(2)Toplulaştırmanın faydalı olduğuna inanmamak (4)Dede-baba yadigarı araziden ayrılmak istememek
(3)Hissedarlık sebebiyle (5)Ortaklık sebebiyle
(6)Diğer (cevap:.....)

C- Üreticilerin Arazi Toplulaştırması Sonrası Düşünceleri

33- Arazi toplulaştırmasından sonra toplulaştırma çalışmaları hakkındaki fikriniz değişti mi?

- (1) Evet değişti (2)Kararsız (3)Hayır değişmedi

NOT: 33. soruda cevabınız hayır ise 36. Soruya geçiniz, cevabınız evet ise aşağıdaki soruya geçiniz.

34- Toplulaştırma Öncesi Projeyi Olumsuz Bulup Sonrasında Fikir Değiştirme Nedeniniz? (Olumsuz bulmadıysanız diğer soruya geçiniz) (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Arazinin sulama suyu, drenajı ve tesviye işlemleri yapıldığı için,

- (2) Tarımsal arazilerin toplu bir halde olduğu için (5) Araziye kolay bir şekilde ulaşıldığı için
(3) Genel tarımsal girdi masrafları azaldığı için (6) Arazimin değeri arttığı için
(4) Arazilerim hissedarlıktan kurtulduğu için (7)
Diğer(cevap:.....)

35- Toplulaştırma Öncesi Projeyi Olumlu Bulup Sonrasında Fikir Değiştirme Nedeniniz? (Olumlu bulmadıysanız diğer soruya geçiniz) (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Çiftçi istekleri dikkate alınmadığı için (4) Dede-Baba yadigarı araziden ayrılmak istememek
(2) Daha verimsiz arazi verildiği için (5) Arazinin çevre düzenlemesi yeterince yapılmadığı için
(3) Parçalı arazilerimin birleştirilmediği için (6) Diğer
(cevap:.....)

36- Toplulaştırma kapsamında arazinizde hangi değişiklikler oldu? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Tarla yolu açılması (2) Su kanalı yapılması (3) Arazi Tesviyesi yapılması
(4) Drenaj yapılması (5) Diğer (cevap:.....)

37- Toplulaştırma projesi yapılırken köylülerin istekleri projeyi uygulayanlar tarafından dikkate alındı mı?

- (1) Evet (2) Hayır

38- Arazi toplulaştırması kapsamında askıya çıkarılan yeni parsel planlarına itiraz ettiniz mi?

- (1) Evet İtiraz ettim (2) Hayır itiraz etmedim

39- Cevabınız evet ise neden itiraz ettiniz?

Cevap:.....

40- İtirazınız sonucunda şikayetiniz/probleminiz giderildi mi?

- (1) Evet (2) Hayır

41- Arazi toplulaştırması kapsamında askı süresinin 15 gün olduğunu ve askı süresi geçtiğinde yapılan itirazların kabul edilmediğini biliyor muydunuz?

- (1) Evet (2) Hayır

42- Toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından toprak analizi yapılarak arazi derecelendirmesi yapıldı mı?

- (1) Evet (2) Hayır (3) Bilmiyorum

43- Toplulaştırma sonrası yeni arazileriniz eski arazilerinize göre daha verimli midir?

- (1) Evet (2) Kararsız (3) Hayır

44- Cevabınız hayır ise yeni parseliniz eski parselinizden alan olarak daha mı büyük?

- (1) Evet (2) Hayır

45- Arazi toplulaştırma çalışmaları çok uzun sürdüğü için bu süreçte tarımsal üretim kaybınız oldu mu?

- (1) Evet (2) Kararsız (3) Hayır

46- Cevabınız evet ise arazi toplulaştırma aşamasında uğradığınız üretim zararı karşılandı mı?

- (1) Evet (2) Kısmen (3) Hayır

47- Arazi Toplulaştırması kapsamında en çok haberdar olduğunuz konular nelerdir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1)Toplulaştırmanın faydaları haklar
(2)Toplulaştırmanın nasıl yapıldığı (cevap:.....)
(3)Toplulaştırmanın yasal olanakları olmadığı
(4)Toplulaştırma sonucunda doğan
(5)Diğer
(6)Haberdar olduğum herhangi bir konu

Düşüncelere Katılma Durumu	Evet	Kararsız	Hayır
48- Toplulaştırma sonrası arazilerime daha kısa sürede ulaşabiliyorum.			
49- Toplulaştırma sayesinde sulanan parsellerimde birim alanda verim arttı.			
50- Toplulaştırmanın faydalı olduğunu düşünüyorum			
51- Toplulaştırma sayesinde yıllık tarımsal gelirim arttı.			
52- Toplulaştırma kapsamında yeni parseller çiftçilere adil bir biçimde paylaştırıldı.			
53- Toplulaştırma projesi sonrasında arazinin değeri arttı.			
54- Toplulaştırmayı ekonomik olarak yararlı buluyorum.			
55- Toplulaştırma sonrasında tarımsal ürün desenim değişti.			
56- Toplulaştırma sonrası refah seviyem arttı			
57- Toplulaştırma sonrasında parsellerin büyümesi ve şeklinin düzelmesi sebebiyle sürüm ve hasatta tasarruf sağlamaktayım.			
58- Toplulaştırma sonrası üretim faktörlerinden en etkin biçimde faydalanmaktayım			
59- Verimsiz atıl tarım arazileri toplulaştırma sonrası tarıma elverişli hale getirildi.			
60- Toplulaştırma sayesinde yol geçit hakkı sorunları giderildi.			
61- Toplulaştırma sayesinde arazi sınır anlaşmazlıkları ortadan kalktı.			
62- Toplulaştırma adaletli bir şekilde yapıldı.			

Çiftçilerin Sulama Suyula İlgili Düşünceleri	Evet	Hayır
63- Sulama projeleri ile Arazi Toplulaştırmasının birlikte yapılmasını doğru buluyor musunuz?		
64- Arazi Toplulaştırmasından önce şebekeden doğrudan su alabiliyor muydunuz?		
65- Arazi Toplulaştırmasından sonra arazinize şebekeden doğrudan su alabiliyor musunuz?		
66- Arazi Toplulaştırması sonrasında kullandığınız su miktarında bir azalış oldu mu?		
67- Arazi Toplulaştırması suyun şebekede daha adil bir şekilde dağıtımını sağladı mı?		

68- Arazi Toplulaştırması sayesinde su tartışmaları-kavgaları azaldı mı?		
69- Arazi Toplulaştırması sulama suyunun yeterli miktarda ve etkin zamanda alınmasına olumlu bir katkı sağladı mı?		
70- Arazi Toplulaştırması sulama yönteminiz üzerinde bir farklılaşma meydana getirdi mi?		
71- Sulama birliğinizin faaliyet ve çalışmalarından memnun musunuz?		
72- Sulama birliği yönetimi işletmenin bakım-onarım vb. hizmetlerini sizce karşılayabiliyor mu?		
73- Arazi toplulaştırması sonrasında arazi şeklinin düzenli olması nedeniyle kullanılan su miktarında azalış oldu.		
74- Arazi toplulaştırması sonrasında parsel sayısının azalması dolayısıyla sulama suyunu daha etkili bir şekilde kullanmaktayım.		

75- Toplulaştırma Çalışmasının Ekonomik Yönden Faydaları ve Zararları Neler Oldu?

Toplulaştırmanın Ekonomik Yönden Faydaları: (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Sınır kayıplarının azalması (2) İşgücünün azalması (3) Girdi maliyetinin azalması
 (4) Ürün veriminin artması (5) Gelir artışı (6) Çiftçiler arasında bilgi paylaşımının artması
 (7) Su kaynaklarına yakınlık (8) Zaman kaybının önlenmesi (9) Hisseli arazilere ayrı parselasyon yapılabilmesi
 (10) Yolu olmayan parseller toplulaştırma öncesi komşu parseli ile aynı ürünü yetiştirmek durumunda iken toplulaştırma sonrasında yolu olduğu için istediği ürünü yetiştirebilir. (11) Diğer.....
 (12) Toplulaştırmanın ekonomik yönden bir faydası yoktur.

Toplulaştırmanın Ekonomik Yönden Zararları: (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi (2) Verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi
 (3) Toplulaştırma nedeniyle arazi kaybı yaşanması (4) Su kaynaklarına erişimde zorluk yaşanması
 (5) Toplulaştırma sürecinde iş ve işlemler dolayısıyla tarımsal üretim yapılamaması (6) Diğer.....
 (7) Toplulaştırmanın ekonomik yönden bir zararı yoktur.

76- Toplulaştırma Çalışmasının Sosyal Yönden Faydaları ve Zararları Neler Oldu?

Toplulaştırmanın Sosyal Yönden Faydaları: (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Refah düzeyinin artması (2) Her parsel yola kavuştuğu için sosyal huzur sağlanır.
 (3) Kırsalda sosyal yaşam şartlarının düzenlenmesi köylüler arasındaki sosyalleşmeyi artırır.
 (4) İşgücünün azalması nedeniyle kişinin kendine daha çok vakit ayırması
 (5) Bölgesel olarak aynı ürünlerin ekilmesi dolayısıyla çiftçiler arasında ki bilgi paylaşımının artması
 (6) Husumetli olunan komşudan toplulaştırma sayesinde uzaklaşılması (7) Diğer.....
 (8) Toplulaştırmanın sosyal yönden bir faydası yoktur.

Toplulaştırmanın Sosyal Yönden Zararları: (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Çiftçilerin alışmış olduğu yerden farklı bir bölgede toprak verilmesi
- (2) Yeni parsellerin köy-şehir merkezine uzak olması
- (3) Çiftçiler arasında yer paylaşımı sebebiyle tartışma-kavgaların yaşanması
- (4) Husumetli olunan kişiyle toplulaştırma sonrası komşu olunması (5)
- Diğer.....
- (6) Toplulaştırmanın sosyal yönden bir zararı yoktur.

77- Arazi toplulaştırması sonrası yaşadığınız sorunlar nelerdir? (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Toplulaştırma sürecinde toplulaştırmayı gerçekleştiren kurum/şirket tarafından çiftçilere verilen sözler tutulmadı.
- (2) Verimli arazi yerine verimsiz arazi verilmesi
- (3) Yakın arazi yerine uzak arazi verilmesi
- (4) Husumetli kişilerle komşu olunması
- (5) Toplulaştırma sürecinde tarımsal üretim yapamadığım dönemler oldu.
- (6) Toplulaştırma sonucunda oluşan arazi yolları dar yapılmış olup daha geniş olmalıdır.
- (7) Diğer.....
- (8) Herhangi bir sorun yaşamadım.

78- Toplulaştırma sorunlarına çözüm önerileri: (Birden fazla şık işaretlenebilir)

- (1) Miras hukukunun değiştirilmesi
- (2) Tarım arazilerinin daha adil bir şekilde paylaşılması
- (3) Toplulaştırma sürecinde çiftçilerin görüş ve fikirlerinin daha çok alınması
- (4) Askı süresi ve itiraz sürecinin uzatılması
- (5) Askı listelerinin çiftçilere posta yoluyla tebliğ edilmesi
- (6) Diğer.....

79- Arazi toplulaştırmasından memnuniyet düzeyiniz nedir?

- (1)Düşük (2)Orta (3)Yüksek

80- Arazi Toplulaştırmasını Tavsiye Eder Misiniz?

- (1) Evet (2) Hayır

81- Tarımsal İşletmenin Toplulaştırma Öncesi ve Sonrası Arazi Varlığı, Bitkisel Üretim Deseni ve Arazi Değeri Durumu

Parsel No / Arazi No	Toplulaştırma Öncesi (20.....)								Toplulaştırma Sonrası (2021)							
	Alan (da)	Yetiştirilen Ürün	Sulu Tarla - Kuru Tarla	Verim (kg/TL)	Satış fiyatı (TL)	Brüt Gelir (TL)	1 dekar arazi değeri (TL)	1 dekar arazi kira değeri (TL)	Alan (da)	Yetiştirilen Ürün	Sulu Tarla - Kuru Tarla	Verim (kg/TL)	Satış fiyatı (TL)	Brüt Gelir (TL)	1 dekar arazi değeri (TL)	1 dekar arazi kira değeri (TL)
1																
2																
3																
4																

5																
6																
7																
8																
9																
10																

